Yazı işleri:

Gnkur. Bşk.
Harp Tarihi
Dairesi

Harp Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylül, Aralık)

Basım işleri:

Gnkur. Basımevi
ANKARA

YIL : 18 MART - 1969 SAYI : 67

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa, değişmiyen hakikat insanlığı şa[illegible] tacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

İstiklâl Harbinde Batı Cephesi Karargâhı makineli tüfek muhafız bölüğü

İÇİNDEKİLER :

1. Fihrist
2. Tarihî vesikalar (1490 - 1510)

Gnkur. Basımevi
Ankara
1969

İ Ç İ N D E K İ L E R

NO.	VESİKANIN Tarihi	Ö Z E T İ
1490	17/9/338	Yunanlıların Eritere Cemiyeti tarafından Atatürk ve yakınlarına su-i kast tertp edeceği.
1491	17/9/338	Çanakkale'nin tarafımızdan işgali tesebbüsüne karsı İngilizlerin buraya kuvvet yığdıkları.
X 1492	19/9/338	Bütün Anadolu'nun Yunanlılardan tamamen temizlendiğini bildiren harp raporu.
1493	20/9/338	Midilli'ye kaçmaya muvaffak olan Yunan kuvvetlerinin vapurlarla Pite ve Selanik bölgelerine sevkedildikleri ve Çerkez Ethem'in de Midilli'de bulunduğuna dair rapor.
X 1494	22/9/338	İstanbul ve Trakya'ya karsı bir hareketimiz halinde İtalya,Fransa ve Amerika'nın Türkiye aleyhinde askeri harekata girismeyecekleri.
1495	23/9/338	İtilâf Devletlerinin Çanakkale'de Hattı Fasılı dört devlet bayraklarıyla işaretledikleri ve bölgedeki ecnebi ahalinin bir harp halinde tamamen tahliye edileceği.
1496	24/9/338	Bandırma ve Mihalıç bölgelerinden çekilen düsmanın bu kasabaları tamamen yaktıkları ve halkını camilere doldurarak imha ettiği.
1497	24/9/338	Mustafa Kemal Paşa ile Fransız Generali Pelle'nin mülakatları sonunda sulh konferansı bitinceye kadar boğazlarda bitaraf bölgeye asker sokulmayacağına dair rapor.
1498	25/9/338	Bazı İngiliz birliklerinin Kocaeli bölgesinden Çanakkale ve civarına nakil edildiklerine dair rapor.
1499	26/9/338	Erenköy ve Biga bölgelerinden Türk süvarilerinin çekilmesi için İngiliz generalinin mektubuna karsı Mustafa Kemal Paşa'nın cevabı.
1500	15/10/338	Mudanya Konferansı gereğince Trakya'nın Yunan birlikleri tarafından bosaltılmaya baslandığını bildiren cephe emri.
1501	20/11/338	Yabancı devletlere ait harp gemilerinin izinsiz limanlarımıza girmemeleri için siyasi tesebbüsler yapıldığına dair yazı.
1502	21/11/338	Boğazların korunması için İngiliz basvekilinin Romanya ve Sırbistan'dan birlikler istediği hakkında Puvankare'nin nutku özeti.
1503	22/11/338	Yunanistan'da bulunan esirlerimizin fena muamele gördüğüne dair yazı.

İ Ç İ N D E K İ L E R

No.	VESİKANIN Tarihi	Ö Z E T İ
1504	2/1/339	Boğazlara hakim olmak düşüncesiyle İngilizlerin yapmaları muhtemel harekâta dair 1 nci Ordunun düşünceleri.
1505	29/12/338	Lozan'da birçok noktalarda beliren görüş ayrılıkları sebebiyle kıtalarımızın harekete hazır bulunmaları hakkında emir.
1506	29/12/338	Lozan'da Milletler Cemiyeti Murakabesi ve Hıristiyanların askerlikten muaf tutulmaları gibi hususların muahedeye konulmasında ısrar edildiğine dair yazı.
1507	29/12/338	Batı Cephesi birliklerinin her an bir harekete gececek şekilde hazırlık yapmalarına dair şifre
1508	29/12/338	Muhtemel yeni vazifeler sebebiyle kolordu birliklerinin henüz garnizonlarına yerleşemediklerini bildiren yazı.
1509	30/12/338	Boğazlara karşı yapılacak harekâtta 6 ncı Kolordunun muhtemel tertiplerine dair Gnkur. emri.
1510	30/12/338	Lozan'daki müzakerelerin kesilmesi halinde harekete girişecek 1 nci Ordunun birliklerine yaydığı emir.

VESİKA NO. - 1490

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ RİYASETİ
KALEMİ MAHSUS MÜDİRİYETİ
ADET

İzmir
17/9/338

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Hamit Beuden Hariciye Vekâletine gelen 16/Eylül/338 tarihli telgrafnâme İkinci maddeye dercedilmiştir. Düşmanlarımızın yalnız bana değil diğer bazı rüfekaya dahi su-i kast tertip etmeleri muhtemeldir. Tedabir-i lâzıma ittihazı münasip olur.

2. " Yunanlıların burada teşkil ettikleri " Eritere " Cemiyeti Gazi Paşa Hazretlerine su-i kastta bulunmak üzere adamlar gönderdiklerini ve daha göndereceklerini mevsuken haber aldım. Bendenizle İzmir arasında şifre olmadığı için en seri vasıta ile keyfiyeti karargâha bildirmenizi istirham ederim ".

3. Dâhiliye vekaletine, Erkânıkarbiye-i Umumiye Riyasetine, Garp Cephesi Kumandanlığına ve İzmir Vilâyetine yazılmıştır.

BAŞKUMANDAN
M. KEMAL

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 145
Klasör No. 1771

5

Vesika No.1490

تورکیا بویوك ملت مجلسی ریاستی
قلم مخصوص مدیرلیغی
عدد ٥٠

ازمیر
تلغراف
٣٣٨ -٩-١٧

عدد جهتی قوماندانلغه

١ — جامعه‌نك ، خارجیه وکالتنه ، ١٦ / ایلول / ٩٢٨ تاریخلی تلغرافنامه‌سی
آتی ماده‌یه درج ایدلمشدر . دشمنلرك باقدیغی بقا وکل دیکر بعض فیقا
وحق سود قصد ترتیب ایتمکده‌در . تدابیر لازمه اتخاذی مناسب اولور .

٢ — «یونانیلرك بوراده تشکیل ایتدکلری « ویه‌ریره » جمعیتی غازی پاشا حضرتلرینه
سوء قصددن بولنمق اوزره آدملر کوندرمکده و دها کوندرمکده جمعیتی موثوقاً
خبردارم . بنده‌کزك ازمیر آمده‌سنده شبهه اولدیغی یرده الك سریع
واسطه‌لرله کیفیتی قوماندانلغه بلدیرمکی التزام ایدرم .»

٣ — داخلیه وکالتنه ، آنکارادن حکومت ریاستنه ، غرب جهتی قوماندانلغه و ازمیر
والیلغنه یازلمشدر .

قوماندان

ازمیر والی ویکیلی

١٨ ٤

جواباً یازیلاجق اوراقه جواب ایچون بو وراقك تاریخ و نومروسنك درجی رجا اولنور .

VESİKA. NO. 1491

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Erkânıharbiye-i Umumiye riyaseti
Şube
Adet

17/9/38

Garp Cephesi Kumandanlığına

İstanbul'dan alınan (12/9/38) tarihli raporlar mefadına nazaran ·

1. İngiliz bandıralı (Romelyan) vapuru (174 süvari,6 sahra topu) dan mürekkep bir İngiliz kıtasıyla zayıf mevcutlu bir İtalyan piyade bölüğü ve 9 vagon cephaneyi hamilen 12/9/38 de Çanakkale'ye müteveccihen hareket etmiştir.

2. Üsküdar Mıntıka Kumandanlığı; İngiltereden Çanakkaleye müteveccihen sekiz taburun tahrik edildiğini ve bunlardan 6 taburun Çanakkale'ye ve iki taburun İstanbul'a ihraç edileceğini ve tarafımızdan Çanakkale'nin işgal teşebbüsüne karşı İngilizlerin bütün kuvvetleriyle buna mani olmaya çalışacaklarını istihbar eylemistir.
Tarafımızdan bu haber ihtiyatla telâkki olunmustur.

3. Türklerin Musul üzerine harekât icra ederek İngilizler üzerine tazyikat icra edeceği Londra'dan İstanbul'daki İngiliz mahafiline bildirilmiş,mümessillik bu hususu tamik etmekte imiş. Avusturalya'dan Irak'a büyük kıtaat celbolunacağı söyleniyormuş.

4. Çanakkale ve Kocaeli mıntıkasına birer bölük Fransız askerinin gönderilmesi hakkında 12/9/38 de Fransız kumandanlığı henüz emir almamış imiş.

5. Yunanlıların Meriç nehrinin garbinde tahkimat yaptıkları haber veriliyor.

6. Anadolu'dan Tekirdağı'na 12/9/38'e kadar on iki bin Rum muhacırı sevkolunmuş.

7. Başkumandanlığa,Garp Cephesi Kumandanlığına yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 135
Klasör No. 1769

Vesika No.1491

قومندانلیغ مجلسینه

٤٨/٩/١٧

غربی جبهه‌سی قومندانلغنه

(٣٠)

استانبولده آلنان (١٧/٩/٤٨) تاریخلی رأیلر مفاده‌سنه نظراً

١- انگلز باندیره‌لی (رودلیسا) و ایوری (٦٧٤ سوری، ٦ حواطوری) درکز انگلز قطعه‌سی جبهه‌سنده موجود رابطه‌یه بیاده بولونمه‌ده و اغوریه‌جی یاماقلر ١٧/٩/٤٨ ده جناح قطعه‌سنی ترک ایتمشلر.

٢- اشکلر قطعه قومانلغی: انگلز جناح قطعه‌سنی ترک ایدرکن دیوزدن ٦ طابورلی جناح قطعه‌یه و ایکی طابورلی استانبول اخراج ایدیجیلری اخراجه‌سنده استقامت نشسته‌ده‌ری انگلزلر تورده قوزلر بوطانلغی اولمغه جلب جفدی اشتغال ایدمشلر. قوزلر دهی بوخراجیاطه تعلق ایتمشلر.

٣- قوزلرک موصل و زرینه حرکات اجرا ایده‌رک انگلزلر اوزرینه تعقیبات اجرا ایده‌جکلری لوندره و دهاستانبولده انگلز محافظه ایدیلسه، مستقبلاً بر حضور تعرضه اتخاذ ایلمسه اوزرینه عراق بولونان قطعات جلب و انجق سویلنیورمسه.

٤- جناح قطعه و قوجه‌ایلی قطعه‌سنی بر بولون فرانسز عسکرینک کونه‌لیجه‌ده ١٧/٩/٤٨ ده فرانسز قومانلغی حضورنه آلدیغی ایلمسه.

٥- یونانیلرک مرمره نهرینک غربنده تجمعات یاپدقلری خبر ویریلیور.

٦- آناطولیه نک تخلیه‌سی خاطره ١٧/٩/٤٨ ده قدر اوده تجمع ایدن مرمره‌جی سوقه‌سی

٧- یاسه قومانلغنه، غربی جبهه‌سی قومانلغنه یازیلمشدر.

باش قومندان

٨/٩/٧

رأیلره

VESİKA.NO. 1492

Bornova
19/9/38

18/9/38 için
HARP RAPORU

Şark Cephesi K.,Elcezire Cephesi K.,Adana Havalisi K., 10 ncu Fırka K.,Müdafaa-i Milliye Vekâletine,Ankara'da Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti 4 ncü Şube Müdiriyetine, Akşehir'de Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti 6 ncı Şube Müdiriyetine.

1. Avnihakla tekmil garbî Anadolu'nun istihlâsı hitama ermiş olduğundan kıtaatın yeni vazifelerine ihzariyle iştigal olunmakta ve vaktiyle Yunan ordusuna muzaherette bulunan Hıristiyan anasır toplattırılarak dahile sevkedilmektedir.

2. Her tarafta yeniden muhtelif cinsten birçok ganaim ele geçmektedir.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No.1492

بورنوده
٢٨/٩/١٩

٢٨/٩/١٨ تاریخلی

حرب ایدی

موصل جهتنده ، الجزیره جهتنده ، افرمولیس ده ، فرقناده ، مدافعه بلدوازنده ده اجمالی یانی سطح مدیریتی ، آفشهرده اجمالی یانی سطح مدیریتی

١ـ عموم حمله تاکل غربی اناطولینک استخلاصی ختام ایدمه اولدیغندن قطعاتک یکی وظیفه‌لرینه احضاریله اشتغال اولنمقده ـ وقتیله یونانه ـ دوستنه مظاهرتده بولنان خرستیانه عناصر طویلاتدیریله‌رک داخله عودت ایدکلری در ـ

٢ـ طرفده یکیدن مختلف جهتده برچوق غنائم الکلمکده در ـ

[redacted]

اکیانه حربیه عمومیسی

نومرو سوره ـ
٢٧٥

برعمی تلفونه دیلمشدر

VESİKA-NO. 1493

Erkânıharbiye-i Umumiye Riyasetine

20/9/38 Harp Raporu

1. İkinci Ordu Mıntıkasında : Kocaeli Grubu ve Üçüncü Kolordu 20/9/38 sabahından itibaren Bursa istikametinde harekete geçmiştir.

Altıncı Kolordudan 19/9/38 de Gönen ve Edremit istikametlerine birer müfreze tahrik edilmiştir. 20/9/38 de 16 ncı Farka, 17 nci Fırka Balya istikametinde ve 61 nci Farka da Üçüncü Kolorduya iltihak etmek üzere Demirkapı-Susurluk tarikiyle Bursa istikametinde hareket etmiştir.

İkinci Süvari Fırkasından 12 nci Alay 19/9/38 de Edremit'den Ayvacık istikametinde hareket etmiştir. Ayvalık'da bulunan mezkur süvari fırkası kısmı küllisi de 20/9/38 savahı Edremit'e muvasalat ve karargahı Ayvacık istikametinde harekete geçecektir. 41 nci Fırka 19/9/38 akşamı Balıkesir cenubundan Pazarköy mıntıkasına gelmiştir. Fırka 21/9/38 de Susurluk istikametinde hareket edecektir.

2. Birinci Ordu Mıntıkasında : Kömürdili cenubunda düşmanın sahile asker ihraç ettiği haberinin doğru olmadığı ve ancak 17/9/38 zevalinde bir düşman torpidosunun sahile takarrübünden korkan köylülerin Kömürdili kariyesine kaçtıkları ve sahili tarassut etmek üzere sahilde kalan 10 kişilik Hasan Çetesini düşman torpidosu Yunan efradı zan ederek bunları almak üzere bir kayıkla 6 neferi karaya çıkardığı ve çete tarafından bunlardan beşinin itlaf edilmiş olduğu ve bu müsademe esnasında düşman torpidosunun da bila tesir 15:20 mermi atarak çekilip gittiği anlaşılmıştır.

Ayvalık ile Ayazment,Burhaniye,Edremit arasında telefon ve telgraf muhaberatı icra edilmektedir. Ayvalık'dan Edremit tarikiyle Balıkesir'le telefon ve İstanbul ile telgraf muhaberesi vardır.Ayvalık'dan İstanbul ile olan muhaberenin men'i emredilmiştir.

Midilli'den firaren gelen üç İslâm ve bir Rum'un ifadesine nazaran Midilli'de mevcut 20:25 bin kadar düşman kuvvetinin her gün vapurlarla Pire,Selanik cihetlerine terisen sevkedilmekte oldukları 919,920,921, 922 tevellütlüler müstesna olmak üzere(+) diğer sınıfların terhis edildikleri anlaşılmaktadır. Çerkez Ethem ve İkiyüz hempası Midilli'de yukarı iskelede Osmanlı otelinde oturuyorlarmış. Midilli civarında (Lotre) köyünde iki bin kadar Türk esiri ve Midilli kalesinde de Bin sivil Müslüman mevkuf imiş. İkinci Kolordu Karargahı 20/9/38 de Menemen'den hareket edecek ve geceyi Aliağa çiftliğinde geçirecektir.

Dördüncü Kolordu Karargâhı Soma'ya,Beşinci Fırka Gebeler, Yağmurlar,Babaköy,Hamidi,Çiftlik mıntıkasına, On birinci Fırka Kadınköy,Doğrular,Rumlu,Akçaçulu,Karaçam,Hamidiye mıntıkasına, On ikinci Fırka Karaağaç, Yirmi Üçüncü Fırka Hepmez,Yeniceköy,Tahtacı,Avcılar, Ilıca mıntıkasına muvasalat etmiştir. Soma ve civarındaki Hıristiyanlar kamilen Yunanlılarla firar etmiştir.

(+)Bahsi geçen doğumlarda bir yanlışlık olması gerekir.

Köstan adası 20/9/38 saat 8 evvelde Birinci Kolordu tarafından bilâ hadise işgal edilmiş ve adada hasım ahalisine tesadüf edilmemiştir. 20/9/38 de bir İtalyan ve bir Fransız posta vapuru İzmir limanına gelmiştir. Punta İskelesine yanaşan bir İngiliz vapuruna muhacirler irkap edilerek hareket etmiştir. Kuşadası ve Antalya'da bulunan İtalyan telsiz telgraf istasyonlarının hemen kaldırılıp nakil olunmaları 19/9/38 de Birinci Ordu Kumandanlığınca İtalyan amirali ile vuku bulan mülâkatta temin olunmuştur.

3. Bu rapor 20/9/38 saat 11 sonrada arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No.1493

-٥-

اتاه قومندانی - باش

٢٨/٩/٢٠ حرب - ایو - ف

١ - آیلجی اردو منطقه سنده : ترجه ایلی عمومی واضحی قول اردو ٢٨/٩/٢٠ جاهنده اقبال اوردو استقامتنده حله کچمشدر .

آیلجی قول اردوسی ٢٨/٩/١٩ ده کونالی واردیلر استقامتنی بر مفرزه ترکیله ایلشمش ٢٨/٩/٢٠ ده ١٦ کونالی ، ١٧ بالی استقامتنه و ٢١ ده اوچنجی قول اردوسی ایله الحاق ایتمه اوزره دیرتیو - هوهنلوه طریقیله بر دوسی استقامتنده حرکت ایتمشدر .

آیلجی سواری فرقه سنده ٢٤ نجی آلای ٢٨/٩/١٩ ده اردیسنده ایواجلی استقامتنده حرکت ایتمشدر . ایوالقده بولونان مذکور سواری فرقه قسم کلیسنده ٢٨/٩/٢٠ جماعی اردیسنده مواصلت و قراماهی ایواجه استقامتنده حله کچه جکدر . ٢٨/٩/١٩ اتشای باکیلمه جونبه یانارکی منطقه سنه کلمشدر . فرقه ٢٨/٩/٢١ ده هوهنلوه استقامتنده حرکت ایتمه جکدر .

٢ - بوکنی اردو منطقه سی : کوردیلی جونبی دشمنه ساحل عمومی اطراف ایدیکی جهتلرده طوغری اولدیغی و آنجق ٢٨/٩/١٧ - دالنده بر دشمن طوبیدوسنک ساحل تقریبه قوماندان کوردیلی قریه سی قایدقاری و ساحل ترصد ایتمکده اولدیغی ساحلده قالان بر قایقله ٤ نفری قوریه چیقاردیلی و دخی طوغنده چوقلرده بشنک اتلاف ایدلمسی اولدیغی و بو مصادمه اثناسنده دشمن طوبیدوسنک ده بلا تأثیر قالمیوب آلمه اوزره چیقاردیغی تبلیغی اکلاشیلمشدر .

آبرانه ایله آیانسنده برکاینه ، اردیسنه آچه سنده تلفون و تلغراف خاباتی ایدلمکده و آبرانه ایله آیانسنده بالکیز تلفون و استاجول ایله تلغراف خاباتی واردر .

آبرالقده اردیسنه طریقیله بالکیز تلفون نصب اولنمشدر .

آبرالقده استاجول ایله اولان خاباتی دخی اولمه افاده سنه نظراً مدللده موجود ٢٥ : مدللده دخی خرابات اسلام دیرلر کلمه اوزرله چیقه ، مدللی جهتنی ترجیحاً حوه بو قدر دشمن قوتلری هرکون ایوزرله چیقه ، ٩٢١ ، ٩٢٢ تدلیه مشتمل اولمه اوزره ایلکده اولدقلری ٩١٩ ، ٩٢٠

Vesika No.1493 devamı

(2)

دیگر طرفدن ترقی ایدرکن اکلدشیلمقدوه. جرکی ادهم دایکیز هیا سی
مدللده یونانی اکلده عثمانلی اوتلنده اوطوریورمه. مدللی جوانلرلقه
کوینه ایکی بلیه قدر قوله ایچی و مدللی قله سنده ده
ایکنجی قولاردن قراکاهی ۲۸/۹/۲۰ ده مغلوبه وکت ایجلده وتیجی علی آغا
یتشدیرده کیده جکلر.

دیکر قولاردن قراکاهی هومیر، بشنجی فرقه کیلر، یکرمیلی، بابا کوی،
هیدی، یتشدیلی نقطه سنه، اوچنجی فرقه قادیه کوی، دوغرلی، وملی، آیچیدی
قره چام، هیدیر نقطه سنه، اوچنجی فرقه آغلاق، یکی اوچنجی فرقه هیمز،
یکیجه کوی، تمجی، آوجیلر، ایلیم نقطه سنه مواصلت ایتمشلر.
هوم و جوانلری طوتیانلر کاملا یونانیلره قرار ایتمشلر.

کوتسه آغسی ۲۸/۹/۲۰ سا ۸ ده بر بجی قولاردن بلاحادثه
آشاغی ایندیلر، و آغده خیلی اهالیسنه تصادف ایدلمشلر. ۲۸/۹/۲۰ ده
ایتالیانلر دیر قرانلر یوسه وایوی ایشغال ایتمشلر. یونان اکلدسنه بنا ۱۸
برانیلر وایوریه طرفلرینه کاب ایدیلمه وکت ایتمشلر. کوتسه آغسی دانطیلده
بولنان ایتالیانلر قسم تلغراف استاسیونلری هپسنی قالدیریلدی نقل اولونان ۲۸/۹/۲۹
ده بجی اوده قوماندانلری ایتالیا آیرلی ایله وتوبولرله ملاقات تأیید اوندی.
۴ - بو یوم ۲۸/۹/۲۰ سا ۵ ده خرصه ایدلمشلر.

غیبی قوماندانی
عصمت

اصل مطابقدر
۲۸/۹/۲۰

VESİKA-NO. 1494

22
12/Eylül/38

1 nci Ordu K.
2 " " "

1. Garp Cephesinde vaziyet-i umumiye berveçh-i atidir.

Düvel-i İtilâfiye ahiren Büyük Millet Meclisi Hariciye Vekâletine 18/Eylül/38 tarihiyle verdikleri bir notada İstanbul ve boğazlar etrafında Düvel-i İtilâfiye tarafından işgal edilen menatıkın bitaraflığına tarafımızdan riayet edileceği ümidini izhar etmislerdir. Hükümetçe buna cevap verilmesi Hariviye Vekâletinin seyyahatı sebebiyle birkaç gün teehhür edecektir. Her taraftan alınan malumata nazaran boğazların serbestisi bahanesi altında bizi boğazlara ve İstanbul'a ve Trakyaya takarrüpden ürkütmek ve belki men' etmek için İngilizlerin yapmak isredikleri nesriyat muvaffak olmamıştır.

İtalyanlar ve Fransızlar ve Amerikalıların Türkler alyhine bir hareket-i askeriyeye iştirak etmeyeceklerini bildirdikleri istihbar edilmiştir. Ajans haberlerine nazaran İngiliz gazetelerinde dahi teşeddüt-ü efkâr meşhut olmakta ve İngilizler askerlerini Avrupa sahillerine çekmek lüzumundan ve diğer müttefiklerin muamelât-ı sulhperveranesine iktiza eylemek icap ettiğinden bahsolunmaktadır.

Cephelerden alınan malûmata nazaran İngilizler Nara burnu ile Kepez burnu arasında Çanakkale etrafında bir muhit dahiline askerlerini çekmekte ve bu muhiti tahkim etmeye çalışmaktadırlar. Bu teşebbüsatın mahiyet ve vusatı henuz tavazzuh etmemiştir.

2. Garp cephesi ordularının şimale doğru tahsidat ve harekât-ı mutasavvereşi devam edecektir. İstanbul boğazına karşı simdilik Kocaeli Gurubu İzmit mıntıkassnda rahsit olunmaktadır. İzmit civarından ileri hareket Garp Cephesi Kumandanlığından verilecek emre mütevekkıfdır.

Çanakkale mıntıkasına karşı ise şimdilik yalnız İkinci Suvari Fırkası tevcih edilmiş olup bunun harekâtı için talimatı lazıma verilmiştir. BU dafa dahi fırka vaziyeti umumiyeden haberdar edilmekle beraber talimatı mahsusa verilmelidir. Ve denilmelidir ki kıtatımız itila kıtaatıyla müsademeden içtinap edeceklerdir. Bunun için İngilizlerin ve İtilâfın bulunduğu mıntıkalarda keşif kollarımız ates temasına ihtimal kalmayacak derecede uzak bulunacaklar ve yalnız kesfiyat yapacaklardır. Fakat İtilâfın isgal etmediği sahil aksamına kıtaatımız varacaklardır.

Şimdiye kadar alınan malûmata nazaran suvari keşif kollarımızın Nara burnu ile Kepez arasındaki muhite birkaç kilometre kadar yanaşacakları ve Nara şimalinde ve Kepez cenubunda düşmandan hali bulunan sevahili serbestçe işgal edecekleri tahmin olunmaktadır. Eğer keşfiyat esnasında bizim isgalini bilmediğimiz diğer bir noktanın da düşman işgalinde bulunduğu anlaşılırsa orasını da ateş temasına kadar yaklaşmaksızın dolaşmak icap eder.

Talimatımızın isal ve ifhamını ve sık sık malûmat istihsalini İkinci Ordudan bilhassa rica ederim.

(106) numaralı Cephe emrine zeylolarak 2 nci Orduya ve barav-ı malûmat Birinci Orduya 22 Eylül 38 saat 7.30 sonrada yazıldı.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No.1494

٢٨/٣/٣١ ٥٠

ا. اردو م

٢. " "

١- غیب بلدیسنده حقیقت نمیه بر وجه آتی در.
دول اتلافیه ایچون بوریه نمت نمیه خارجیه نظارتی ١٨/١/٣١ تاریخلی بر نوطه ده استانبول و بوغازلر اطرافنده دول اتلافیه طرفندن اشغال ایدیلمه ناطقلری بیلدیرلمه طرحزده رعایت ایدیله جکی ایدیسنی اظهار ایتمشدر. خارجیه نظارتی جواب ویرلمی خارجیه نظارتنک سابق بیانه بر قاچ کونه قاطع ایده جکدر.
هولاندده آلمان سفارتنه نظاً بوغازلرک سربستی بحاری اقرار ایدیلمه و استانبوله دنزآلتی یه تقریبه اوزکونلک و یکه مع ایلک ایچون انکلیزلرک بایله ایسته دکلری تشریفات موقوف اولماشدر.
انکلیزلر و فرانسزلر و امریقالیلر توکلی جهتنه بر وکیل عسکری اشتراک ایچون جکلری بیلدیرمکلری استحصال ایدلمشدر. اشبو قرارنه نظاً انقره دخی تشتت افکار مقصود اولمق دولایسیله عسکری اورویا سفارتنه جلب نزدیکه دوکیل متفقلرک مسائلات حاضره ایچون سنه اجتماعلری ایچون ایجاب ایدن تدبیره بحث اولونمقده در.
هولاندده آلمان سفارتنه نظاً انقره بردی ایله کیزبردی آراسنده حیاد قلعه اطرافنده بر محیط داخلنده عسکرلرن جکلکده و بوحیطه تمام ایچه جایشمقده در لر. بو نشانک ماهیتی و وسعتی هنوز تعیین ایدمشدر.

٢- غیب جهتی اردو/بنک تحت دوغدی تشبثات و حرکات مقدمه سی دوام ایده جکدر. استانبول بولغاریه قاشی تحدیدک خطای حاضری اذیت منطقه سنده تشبث اولنمقده در. اذین چارنده ایدی حرکت بدیه جهتی قرار ایتمشدر دیریله جک امره موفقدر.
خانه قله منطقه سنه قاشی ایسه تحدیدک بوکون ایکنجی سواره فرقه سی توجیه ایتمکله اولوب بوندن حرکات ایچون تعلیمات لازمه ویرلمشدر. بو دفعه دخی فرقه دخی غیب جهتنه دن جزاد ایدلمکله برابر تعلیمات محفوظه ویرلمکدر.
و دوغلیدکه قطعاً غیر اشتراک قطعاتیله مقادمه دن اجتناب ایتمکدر. بوندن ایچون انکلیزلر و اشتراکلر بولندقلری منطقه لرده کشف خولرنی آتشه قاسنه احتمالی قالمیه جه درجه دوه اوزاته برلوه قطعه دیکه کشفیات یاپمقدر. فقط اشتراکلر اشغال ایتمدکلری محل اقسام قطعاتی دار و جقدر.
شمدی یه قدر آلمان سفارتنه نظاً سواری کشف خولرنی لزوم بولدیغی کیزبردی و کیزبردی محیط بر قاچ کیلومتره قدر بیاشه جقلری و بونده تحت دکیز چوبق دیکمنده حالی بولنان سواحلی سربستجه استفاده ایده جکلری

تحمیل لوغفده ورد. اگر کشفیات اثناسنده رژیم اشغالی یکدیگر دیگر
دیگر نقطه نظرنده رژیم اشغالی برلینی اخلاقیلورینه ادا ایتمه
استه حسنه قدر یا خلاقخسزه دوره تشبثات اید.
نیکاتبزک ایجاب داعماتی و حیه حیه مسلمات اشخاصلی ایکیناردده
باکام چالیدیم.
(۱۰۶) نومرولو مکتوبنه ذیل اهدام ع. اردویه دیرای مسلمات
بیجاردویه ۲۲/ ایلول/ ۲۸ یا ۷ یا مکتوب هوکاده بارلدا.

عبد حمدی
حمدی

VESİKA-NO. 1495

Balıkesir
23/9/38
Saat 1.30 sonra

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Altıncı Kolordunun Biga'dan aldığı malûmata nazaran Karabiğa'da 36 İngiliz süvarisi ve İki torpido ve Çanakkale'de bir İngiliz taburu bulunduğu, Biga'nın gönüllü milis kuvvetleri tarafından işgalinden bir gün evvel buradaki İngiliz jandarma müfettişi ile Karabiga'daki İngiliz kumandanı Biğa'da Kuvayı Milliye Kumandanı namıyla hareket eden mütekait bahriye yüzbaşısı Selahattin Efendiden mülakat talep etmişler ve buraya niçin geldiklerini sormuşlardır. Cevaben Misak-ı Millinin elde edileceği bilvaşıta bildirilmiş ve Karabiga'nın da tahliyesi lüzumu ima edilmiş ve İngilizler de mafevklerinden talimat beklayacaklerini ve ertesi güne kadar cevap vereceklerini bildirmislerise de henüz cevap gelmemiştir. Altınce Kolordu Biga umurunu tanzim ve Karabiga'yı işgal etmek üzere Erkanıharp Kaymakamı Kemal Beyi Mahalli mezkûre izam etmiştir. Çanakkale boğazı kuvayı müdafaası Erkaneharbiye Reisi Yüzbası (Nardon Hayrtop) umzasıyla Çanakkale'de intişar eden beyannamelerde sivil ahalinin ancak muayyen zamanlarda vesika ile Erenköy,Saraycık,Karacaveren yollarından girip çıkabilecekleri ve şehrin tel örgüsü ile kapandığı cihetle baska taraftan duhul ve hurucun tehlikeli bulunduğu bildirildiği gibi Kuvayı İsgaliye Kumandanı Miralay (Şatloyt) imzalı diğer bir beyannamenin maali altıncı maddede aynen mündemiçtir.

2. İkinci Süvari Fırkasından alınan raporda İngilizlerin bir piyade alayı ile bir sahra bataryası Kale-i Sultaniye kasabasında ve İkiyüz atlı tahmin olunan süvari kısmı küllisi de Erenköy şimalindeki gümrük ve karantina'da ileri postaları Erenköy ve Kosköy'ündedir. Çanakkale'de iki diritnot, müteaddit torpido ve bir nakliye sefinesi vardır. Yalnız otuz Tunuslu süvari ve yetmis kadar Fransız piyadesi kasaba civarındaki Çınarlıkda ordugâhtadır. İkiyüz kadar İtalyan piyade kuvveti kasaba dahilinde bulunmaktadır. İki sıra tel örgüsüyle takviye edilmiş olan tahkimat hattı Kale-i Sultaniye kasabasının hemen cenubunda sahil-i bahirden bed' ile Sıracail'i hariçte bırakarak çiftliğin bir buçuk kilometre şarkından şimale dönmekte ve Karacaveren köyünün simalinden geçerek Nara sarkında denize müntehi olmaktadır. Düçel-i Mütelife yedi gün ükaddem hatt-ı Fasıl'ı işaret etmek üzere Ezine simalindeki Sarımsakçı köprüsüne Fransız,İngiliz ve İtalyan bayrakları rekzetmişlerdi. Çanakkale'den gelen yolcuların İngilizlerin pek mütelaşi bulunduklarını Erenköy ile Çanakkale arasındaki şose köprülerine mevad-ı infilakiye vazettiklerini ve vapurlarla getirdikleri tel örgüsü külliyetli erzak ve otomobil vesaire gibi malzemeyi Çanakkale'ye ihraç ettiklerini bildirmektedirler. 20/9/38 de bir nakliye gemisinin Çanakkale'ye asker ve top çıkardığı ahaliden istihbar edilmiştir.

3. İkinci Süvari Fırkası kısmı küllisi 22/9/38 saat 2 sonrada Ezine'ye vasıl olmuşlardır. Yevm-i mezkûr sabahı Ezine'den Çamlıca köyü Kayışlar istikametinde tahrik edilen süvari alayı 13. den yeni rapor alınmamıştır. Ezine'nin 20 Km.Şimalindeki Hamidiye kariyesine de bir bölük gönderilmiştir. Bu bölük orada telefon merkezi tesis boğazı tarasşut ve 13 ncü Alayla irtibat tesis edecek ve bu alaydan alınacak malûmata göre fırka kısmı küllisi tahrik edilecektir.

106 numaralı Cephe emrinin zeyli bu gece alınmış ve süvari fırkasına yeniden talimat verilmiştir.

4. 41 nci Fırka 22/9/38 akşamı Susurluk kasabasına muvasalatla kasaba ve civarında ordugâha girmiştir. Bu fırkanın 14 ncü Alayından bir tabur 24/9/38 sabahı piyade livası kumandanının emrinde olarak Bandırma'ya tahrik edilecektir.

5. 3 ncü Kolordu ve Kocaeli grubundan yeni rapor alınmamıştır.

6. Berveçh-i balâ bahsolunan beyanname berveçh-i atidir :

Ahval-i hazıra fena bir derecede gayrı muayyen olduğundan bitaraf mıntıka dahilinde bulunan ve yerli olmayan ahalinin en kısa bir müddet zarfında çekilebilmeleri için hazırlık görmeleri münasip görülüp, İngiliz askeri bahriye ve berriye kumandanlıkları bahren ve berren nakliye tedarikinden mesul olamazlar. Binaanaleyh bütün yerli olmayan ahaliye çekilmek için tedarikât görmeleri yavsiye olunur. Bir taraftan İngiliz kıtaatı, diğer taraftan kuvayı milliye beyninde muharebe vukuunda hangi bir milletten her kimin esbabı maişeti temin edilmemişse bunların dahi gitmeleri tavsiye olunur. Çünkü bir muharebe vukuunda umur-u idare ve müdafaa teşkilatında lüzumlu görülmeyen bütün ahali kasabadan çıkarılacaktır. Mecburi olan şu tedabirin iğtihazından dolayı İngiliz Kuvayı Askeriye Kumandanı müteessirdir. Lakin ahaliye kendi menfaati için vaziyetin doğruca ve açık beyan edilmesi münasip görülmüştür ki, vakit müsait iken herkes hazırlığını görüp son zamanda Anadolu'nun diğer taraflarındaki gayrı muharipler gibi alal ve sefalete duçar olmasın. Binaanaleyh her milletin rüesası meseleyi soğuk kanlılıkla düşünüp vakit müsait iken muntazaman tahliyenin icrasını temin etmeleri iktiza eder. Nefs-i Çanakkale'de İngiliz jandarma müfettişi Binbaşı (Harnop) memurin-i mahalliyeye ve rüesaya yardım ve nasihata hazırdır.

7. 23/9/38 saat 1.30 sonrada Balıkesir'den yazılmıştır.

2 nci Ordu K.
ŞEVKİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vestka No.1495

باکو
28/9/[illegible]
[illegible]

[illegible]

1- انجمن خلق دونن پیاده آلدینی معلومات نظرا قره پیاده
و آیکی طوپچی دخیا قلعه ده بر انقلابچی بولندین، پیاده لر کوکلی میتی
قوتلری طرفندن اشغال ایدیلمه سی برکه اول بوراده کی انقلابچیلار متفق اولمه قره
پیاده کی انقلابچی قوانلری پیاده قوای علیه قوانلری تامامیله حرکت ایدیه منفعه
چی یه بوز باشی صلاح الدینه اخذ ایدیه ملاقات طلب ایتمه دیوار تحریکلری
مورشدور. جواباً شیاه جنبک الده ایدیه جکی بالواسطه بیلدیرلمه دوه
پیاده لر ده کلمه سی لزومی ایجا ایدیلمه و انقلابچیلر ده ما فوقلرینه تعلیمات
کلمه جکلری رایه سی کوته دوز جواب ویره جکلری بیلدیرلمشدر ده
هنوز جواب کلمه مشدر. انجمن خلق دونن پیاده اورتی نیظم دوه پیاده لر اشغال
ایتمک اوزره ارکانحرب قاتغانلاری کی محل مذکوره اعزام ایتمشدر. چیاده
قلعه یخانه انقلابچی قوای مدافعه سی ارکانحربیه رئیسی بوزباشی (نارودنی چاوچوف)
اشغال ایتمه جیاده قلعه ده انتشار ایدیه یاپانلار ده سویل اهالینک انجمن میه
زیاده ده وظیفه لری ایله کوی طراقیه کاوه ده دیره بولانه کردت
چیقیه جکلری دشمن تلاد کیه چیاندین قصبه باشی طرفنه دخول
دوه جک نقطه لری بولندین بیلدیرلدیکی قوای اشغال قوانلری طرلای
(تشانلودن) امضالی دیگر بیانامه نک مآلی انجمن قاره ده چیاغ مندرجه.
2- آیکنجی سواری قدسنه آلنان یاپورده انقلابچی پیاده لری ایله برکمرا
بولنه سی قلعه سطحینه چیقمش و آیکی بوز قدر تخمینه اولنان انقلابچی
سواری قسم کلمه سنه کوی کنارنده کی کوردوک دوانته ده ایدی بیلدیرلمه
قلعه کوی دخیه کلمه کوندر. قلعه شکلی آیکی در. بدنظر چیاده طوپچی ده
چیاده قلعه ده

در نقیه سفینه‌سی واردر. بلغ اوتوز تونلاتا بدرجه‌ده قدر قانتر
پاره‌سی قیمت چوارنگ چیارلغنده اردکاهدر. ایکیوز قدر اینکیانه
پاره‌نی قیمت دامغه بولنمقده‌در. ایکیوز تل اورکیانه نقیه
ایدلمه اولاره تکیاتک خط قلقطانیه قیمتلری هر بر جنس مثل بخرده
بدا ایله صاریج ایکی جدجی پاره‌ده چیقنلر کلکه بر کیلنن ترقی
سخاله دوتکده. دقه‌ع دیره‌یه کوینک سخالنه‌سی کیدن نده ترقی
دکزه‌ه قدر اولمقدر. دول تؤلقه بدن کوه مقدم خط فاصلی اشدق
اینک اوزره اذینه سخاتک صاحب معاشی کوریلن قانتر، انقلاب
دانیکیانه بازانده رکز اعتبار دکل. چیاده قلدره کلمه یوکیدن انقلاب
یک منلاتی بولنمقدن ایسه کوه ایله چیاده قلعه ارانک کی شی کوریلنه
مواد انقلابیه قاخ اینکلری دایورلره کزرکلری نی اکیسه
کلنی ~~اولمقدر~~. ارزانه وادتعویل دائره‌سی کی مالزمی چیاده قلعه
اخراج اینکلری بیلدیرمک ذرلر.

۲۸/۹/۲۲ ده نقیه کیسنک چیاده قلعه عسکر مطبعه‌سنه
احاله‌سیه استخبار ایدلمشدر.

۲- آیکی سواری فرقه‌سی ۲۸/۹/۲۲ پاسکده‌ده اذینه‌یه
داخل اولمشدر. یوم مذکور چارشی اذینه‌ده ~~[illegible]~~
کوی قائمقامی استخفاف نزدیه ایدیله سواری آلای ۱۲ ده‌ی
ایور انمامشدر. اذینه‌نک ۲۰ کم سخاتک حمیدیه قریه‌سنده
بولنمکده‌در. بولنان اوراده بلقده وزری تأسیس بولنمازی
ترصد واذینه اوجیه آلاله اینباط تأسیساتده بولاندیه‌لر جمله
معلومات کوره ده فرقه کلیسی نزدیه ایدیله‌جکدر. ۱۰۲ نفر نوجی اوسمانلی
ذابطی بوکیه‌لمنه سواری دفه‌سنه تکلیف ویرلمشدر.

٤ — ٤١ نجی دقیقه ٢٨/٩/٢٢ اخشامی حوالیسنده خصه
مواصلهٔ خصه چارلرنی اردکاه کیرمشدر. بوزخنت
١٤ نجی الاسینه برابر ٢٨/٩/٢٢ ماه پایه‌سی
صرانداتنک ارتسه‌اطرده باندیرمه‌یه تریه‌ایدیلمشدر.

٥ — اوچنجی قول اردو دخی ایکنجی کیرایوره‌الیمشدر.

٦ — یریه بالا حیث اطونه بیانتام بریه‌ای‌ادر:

اموال حاضره قنابر دیوده غرمیه اطلنمه‌سنه طرف منطقه دفتر
برهانه ویرلی اطایانه اهالینک ایک خصه برمدن طانی چکلمه‌سنه
ایچون حاضرلنه کوره‌لی مناسب کوردیکی ایچون اطلاع عسکری ایچون
دیریه صرانداتفاقی چاره‌سز نقیه نداکرکه مسئولاری دلمازلر.

نیازعلی بوینه ویرلی اطایانه اهالی‌یه چکیلمک ایچون تدارکات
بوریلری توصیه اولنور. برطرفدن انکلیز قطعاتی دیکر طرفدن
قوای ملیه بینده محاربه دوغرق هانکی برلرنده هرکیمک اسباب
معیشتی تامین ایدلمشسه بولنان دخی کچری توصیه اولنور. چونکه
برمحاربه دوغرق امور اداره و مدافعه تشکیلاتی تزویق کوردیکی
بوینه اهالی خصوصه چیقاریلمقده محوری اولا بهشونداریلی اماندهه
دولای انکلیز قوای عسکریه صرانداتی تأثیر در. لکن اهالی‌یه
کندی منفعتی ایچون، وضعیت دوغرق واقعه بیانه اطلاع مناسب
کوریلمشدرکه دفتر ضابطانکه هرکس حاضرلنمه کوردیکی
صوره زمانده انادولینک دیکر طرفنکی غیرمحاربه‌لری اسلام وظائفه
دوچار اولمالری. نیازعلی هرمیلک رؤسای مسئوله‌سی صورتده
قابلیتده دوشونب دفتر ضابطانکه نظماً تخلیه‌نک اجرای تامین

[illegible] اقتصادیه نقطه نظرندن انقره ایله [illegible]
بیکیلی (هارنوبك) مابینده محلیه درویه طازوم [illegible]
طاهزدر.

۷- ۲۸/۹/۳۲ تاریخلی مکتوب بابکیلی دنه بلدیرلمشدر.

ع. اردده
توفیق

VESİKA- NO. 1496

İzmir
24/ 9/ 38

Müdafaai Milliye Vekâletine, Şark, Elcezire Cepheleri K. Samsun'da 10 ncu Fırka K., Ankara'da E.H. 4 ncü Ş.Md. ve Adana Havalisi Kumandanlığına.

(Şifre)

1. Garp Cephesi Şimal mıntıkasından alınan 16 ve 17/9/38 tarihli raporlarda, bu mıntıkada dahi muzmahil olan düşman ordusunun esnayı ricatta (Bandırma) ve (Mihalıç) kasabalarını ve bu havalideki köyleri kamilen yaktığı ve birçok İslâm halkını camilere ve evlere doldurarak ihrak eylediği bildirilmektedir.

2. (Biga) ve (Çanakkale) istikamet-i umumiyesinde ileleyen müfrezelerimizden alınan malumatta (Karabiga) da 36 İngiliz Süvarisi ile iki torpido, (Çanakkale) de İngilizlerin bir piyade alayı ile bir sagra bataryası ve kısmı küllisi (Erenköy) civarında olmak üzere (200) kadar süvarisi, Fransızların (30) Tunuslu süvari ve (70) piyadesi ve İtalyanların keza (200) kadar piyade kuvveti bulunmakta olup bu kuvvetlerin kısmı azamı kasabanın hemen cenubundan geçen ve iki sıra tel örgü ile takviye edilmiş olan tahkimat hattı içinde ve ileri postaları (Erenköy), (Kosköy) ünde bulunmaktadır.

22/9/38 de bir nakliye gemisinin (Çanakkale)ye asker ve top ve bazi malzeme-i askeriye çıkardığını ahali ifade etmistir.

3. Urla şibihcezirasiyle Menderes mıntıkasında bazı nükatta görülen Rum çetelerinin takibine müfrezeler tahsis edilmiş ve bir kısmı imha olunmuştur.

Ş13 numaralıdır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No.1496

منطقه کومانده‌لیغی ـ ترمه، انجره‌طوار، ـ ماسوره‌لیغی ـ
آلتوه ده ۴۰۴ نجی بیرلیک آلتوالیسی ـ
۲۸/۹/۲۲ هدیه‌لیغی

ازو
۲۸/۹/۲۲

(شفره)

۱ـ بیز گیچه‌سی شمال منطقه‌سنده آلنان ۱۶ و ۲۸/۹/۱۷ تاریخلی ایوارلرده بو منطقه‌ده دخی تعقیب اولنان دشمن‌ار دوستلر اثنای جنگ (بایده‌م) (مجایی) قیصرلیغی و بو حوالیده کی کوچری کاملاً یا قدیمی دریوه اسلام خلقی جامعه‌سنده داولره طولدیرمه اجراءاتی ایله‌دیکی بیلدیرلمکده‌در.

۲ـ (بیغا) و (جیاده قلعه) استحکامات‌نی تحریر ایتمش اولدیغمز منطقه‌نک آلنان مناطقه‌سنده (قره بیغا) ده ۲۶ انفار سواری ایله آیه طوریور، (جیاده قلعه) ده انفارلرک پیاده آلایله برابر بایراقدار قسم کلیسی (ارمه کوی) جوارنی احاطه‌ایتمکده‌در. (۲۰۰) قدر سواری، دانشمرلرک (۲۰۰) نفر سواری و (۷۰) پیاده‌سی و اینالیانلرک کذا (۲۰۰) قدر پیاده قوتی بولنمقده‌اولوب بو قوتلرک قسم اعظمی جیزره‌یه چکیلمه‌ایکن بو دفعه‌لرده ارمه کوی (یوسف‌کوی) ، (قوچ کوی) نده بولنمقده‌در. ۲۸/۹/۲۲ ـ ده بر تعقیب کمسنک (جیاده قلعه) یه عکس‌طوب چیقارلمش و بعده مالزمه عکسی‌یه چیقارلمش اهالی افاده‌ایتمشدر.

۳ـ اورله‌ده جزیره‌سی مدیری مناقشه‌سنی بعده تقاطع کوردکده ردم جنه‌لرینک تعقیبه مدار اولمقلری‌نه دخی محال اولمشدر.

ایکنجی شعبه رئیسی

ایکنجی شعبه رئیسی

VESİKA-NO. 1497

BİRİNCİ ORDU KUMANDANLIĞI
İstihbarat Şubesi
Adet

Burnabat
24/Eylül/38

Garp Cephesi Kumandanlığına

Bugün elde edilen istihbarat hulâsası berveçh-i zir maruzdur.

1 nco Ordu K. Namına
Erkânıharp Reisi
Mirliva

1. İtalyan amiral gemisinden telsiz hülâsası :

a. Ajans Royter Kemalî piştar kuvvetlerinin boğazların bitaraf mıntıkasına muvasalatlarını ve kumandanı bulunan Hamit Beyin bir Türk taarruzunun İngiltere ile harbi intaç edeceği ihtarına rağmen mıntıkanın bitaraflığını taahhüt ve tasdikten imtina ettiği bildirilmektedir.

b. Ajans Havans Fransız cenerali Pelle ile Mustafa Kemal Paşanın mülâkatları neticesinde Şark Konferansına intizaren Türk kıtaatının bitaraf mıntıkaya tecavüz etmeyecekleri bildiriliyor. Mezkûr konferansın şarkı Trakya'nın usul-ü idaresini tayin için ehimmiyeti azimesi olacaktır. Yunanlılar Şarkı Trakya'yı her noktadan müdafaaya hazırlanıyorlar.

2. Keza :

a. İtalyan Salib-i Ahmeri 200 yataklık ve Yüzbaşı Tabib Base idaresinde malzeme-i sıhhiye ile mücehhez bir sahra hastahanesini yarın İzmir'e tahrik edecektir. Bu hastahane seyyar dispanserler dahi tesis edecektir.

b. Meclis-i nuzzar dün gece İtalyan mümessillerine Şark muvazenesinin fiilen tesis ve iadesi için talimat-ı katiye vermiştir. Siyasî ve ananevî esbaba mebni, İtalya, ne arazi futuhatına ve ne de siyasi hegemonyaya taraftar olmadığından kendi inkişaf-ı ticarisi Türklerle itilâfkarane harekete vabestedir. Fethi Beyin ifadatına nazaran İtalya ile Türkiye beyninde bir İtilâf-ı iktisadî tahassülü baid değildir.

İtalya matbuatı : Paris sefiri Kont Sforça'nın kat'î mahiyetle neticelenen teşebbüsatını senakarane, bir lisanla kaydetmektedirler. İzmir İtalyanlarının eşrafı Roma'daki hükümete bütün İtalyanların İzmir'e avdeti imkânını mevzu-u bahis etmişlerdir.

c. Dersaadet İngiliz memurini Marmara limanlarıyla Bahri-siyah boğazı beyninde seyr-ü seferi men' ve bu emre mutavaat etmeyen gemilere İngiliz sefain-i harbiyesi tarafından ateş edileceğini ilân etmişlerdir.

d. Kemalistler Çanakkale boğazının Asya sahilindeki ... şehri mıntıkasını işgal etmişler ve büyük çapta bataryaları buraya nakil ederek Kumkale'yi tehdit etmekte bulunmuşlardır.

e. Moskova telsizine nazaran Sovyet hükümeti Rusya ve bahri-siyahın alâkadar devletlerinin rezası olmaksızın boğazların İngiliz kontroluna vazını kabul etmeyecektir.

f. Paris'deki Gürzon, Sforça, Puvankare mülâkatlarına dair neşredilen resmî bir tebliğde, bir Türk-İngiliz itilafından içtinap için Ankara hükümetine teklif edilecek şerait-i sulhiye müzakere edilmiştir.

Bugün bu babda itilâf akdolunacaktır.

g. İstanbul Türkleri Sultana bir mutıra vererek Mustafa Kemal Paşa hakkında 1919 senesinde ısdar edilen hükm-ü idamın feshini talep etmişlerdir.

h. Tiryeste'den mevrut haberlere göre bu babtaki tekzibata rağmen Yugoslavya'nın ilan-ı seferberi haberi teeyyüt etmektedir.

3. Ropa Hariciye Nezaretinden İzmir İtalyan Konsolosluğuna mevrut

23/Eylül/38 telgraf sureti :

İtalyan matbuatı, İtalyan murahhasının Paris konferansındaki vaziyet-i kat'iyesine kemal-i memnuniyetle nazar-ı dikkati cepb etmektedirler.

Şark işlerindeki amik tecrübesi malûm olan Kont Sforça, İngilizlerin tereddütlerine mukabil, konferansı en vasi manasıyla idare etti ve şark-ı karip meselesinde beynelmütel'fin münasebatı tanzim için en mütevazi bir muaveneti ifa edebildi. Paris konferansının fimabaat ittiham etmek mecburiyetinde kalacağı müşkilatın artık esaslı olmaktan ziyade şekli müşkilat olacağına inanmak makuldür.

(Mesejeri) gazetesine nazaran Kont Sforça Türkiye'nin cemiyet-i akvama kabulüne taraftardır. Ve bunu şark sulhunun esas şartı olarak telâkki etmektedir. İtalyan Hükümeti Salib-i Ahmer'i ve teşkilâtı milliyesi İzmir İtalyan mültecilerine muavenetler teskil etmektedir.

Atina'daki İtalyan muhbirleri Atina gazetelerinin İtalya'ya karşı tekrar aldıkları kerih ve aleyhdar tavır ve neşriyatı işar ve işaret etmektedirler.

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 135
Klasör No. 1769

Vesika No.1497

(۲)

انجمن ترقی اردو (ہند)
انجمن ترقی اردو
علی گڈھ

حیدرآباد
۲۸/ اپریل/ ۲۹

۲۸/۹/۲۹

انگریزی ترجمہ
بابائے اردو

نوٹ بک سے نقل کیا گیا

مکرمی آمدہ ایجنڈا انتخابات خلاف سے روانہ ہوئے ہیں۔

برخوردار دیانت

انجمن ہیں

مدا

بیت

I ابابا امداد کمیشن تحت حیدرآباد

آ) اراکین دفتر کا جیسا نقطہ نظر ہے ہمارے خط سے ظاہر ہے کہ فیصلہ دینا جو تحت برخلاف انجمن ایسے حد ابتدا ایسے کہ اختیار نہ تھا تحت بیان نہ تھا تصدیق اتنا ایسے جیسے رکھ دیا۔

ب) اراکین کا دائرہ ، دائرہ مراد ایسے مصطفیٰ کی بنا تحت ہونا ہے جیسے سے تمام تنازعات انجمن تحت تحت جیسے نظر یہ تھا ایسے جگہ پیدا ہے۔ اگر تمام انسان تحت ترقی آبادیات اصول اداری تیار ایسے اہم عطیہ سے ابتدا۔ بانیہ تحت ترقی آبادیات کی نظر دی حاضر ہے حاضر دیتے ہیں۔

II کتب :

آ) ابابا جیسے اہم ہے بنانے کے وجہ لیے ہے ایسے سے تمام ایسے جگہ ، دفتر خانہ سے بانیہ ایسے تحت ایسے کیے۔ دفتر خانہ سے۔ دیسی مشورہ تاسیس ایسے کیے۔

ب) جیسے نظر۔ دوسرے ابابا تحت تحت سے تمام تحت تحت تاسیس ہے اعادہ سے ایسے نیا تحت نظیر ہے۔ سب کتب اسباب ہیں۔ ابابا ہر اراضی تحت تحت کے سوا سب کتب خانہ ایجاد نہیں۔ کوئی انکشاف نہیں جیسے تمام انتظامات تحت ابتدا۔ تحریک امدادی نظر ابابا ایسے تحت چند ہے اتحاد اتحادی تحت ہے۔

ابابا تحت ہے۔ پیسے سے تحت تحت تحقیق نظر ساتھ ہے تحت تحت تمام ، مسائل تیار کیے ہیں۔ ابابا تحت ابابا تحت اتحاد۔ ... تحت ابابا تحت ایسے دونوں امکانی تحت تحت ہیں۔

ج) دیہات انجمن تاسیس ... ابابا کے ساتھ پیدا سے ہوئے ہیں۔ دائرہ مطابق ایسے جگہ ، انجمن سفارش جیسے سے طرف انسے ایسے جگہ اعلان ہیں۔

د) کتب تحت تحقیق ہونا تحت اسباب ... تحت

تركيا أمرلغى وثائق مديريتى
استانبول

خلفاء اشخاص ایشبو بیلدیرمه جایه نظراً برایه نقل ایدیلمش
نسخه‌سی تحریر ایتدیرمشدر.

ج) مسئله نفسنه نظراً سویلمسی لازم بر حسب حقیقت
عاملدار دولتلرک رضاسی ایله انعقادینه برابر اتخاذ ایتدکلری
وضعیت قبول ایتمیه‌جکدر.

د) یاسه‌کدن دولتی. سنجاق. یولنامه مادده‌سنه داخل
ایدیلمسی - سی بر تجاوزه بر مثالدر - انجق اخلاقدن اجتناب
ایچون انلره حقنه تطبیق ایدیلمیه‌جک شرائط حقنده آکاه ایدلمشدر.
کذلک برابر انلاره خبر ارسال قلنمشدر.

ه) استانبول کرکی سلطانه برنجی دیوردیغی مطلق کی یاسه
حقنده ۱۹۱۹ سنه‌سنده احداث ایدیلان حکم اعلامنه خلل کتیرمه
ایتمیه‌جکدر.

و) ثابت دن مدد چوله کدر برابرکه تکلیفات نظراً بوخصوصدن
اعلان سفربر غیری تأیید ایتمکده‌در.

III - ماحصل نظاتنده ایرلاندا ایلیان قوتلرینک مدد

۲۷ ایلول/۲۸ تاریخلی

ایرلاندا مطرانلر، ایرلاندا رهبرلری یاسه دولتی انتقادک وضعیت خطیرنه
کی عمومیتنه نظراً دقت جلب ایتمکده‌در.

شمدی ایشه تدبیر نجه بر حکم اولدم اولا قوت سنجاق انکلترک
تردداتنه تابع دولتلرک اساسی مقاصد الاساسیه‌سی شمدی جلب
سنده‌در. بن الدولتینه مناسبات تنظیم ایچون الک قوتلی بر معاونتی اینا
ایدیلمکده. یاسه دولتی انتقادک نه‌یه اقدام ایتمک بجو تیجه
نادیه مشکلاتک اولدی اساسی اولمدن زیاده کچه مشکلات
اولاجقنه اینانمه معقوله.

(مستر دی‌ولر) قوتلرینه نظراً قوت سنجاق کرکیلک جهت
اعانه قبولنه طولاردر. حرب شدیه‌سنک اساسی اولارق
نظر ایتمکده‌در.

ایرلاندا حکومت، جیش احمر، تشکیلات بدنی ایرلاندالیلر تعیینه
معاونت تشکیل ایتمکده‌در.

آنجق دیکر ایرلاندالیلر، انجق قوتلرینک ایرلاندایه داخلی
تداول الدولی کرک کوچلرک طرفنه‌سی اشتراک ایتمکده‌در.

VESİKA-NO. 1498

25/9/38 İstihbarat hülâsası : (İstanbul'dan alınan 21-24 tarihli raporlara müstenittir)

1. Kocaeli mıntıka-i bitarafisinde tahassüt etmekte bulunan İngiliz kuvayı askeriyesinin 21/9/38 den itibaren mezkûr mıntıkayı tahliye ederek İstanbul'a hareket etmekte oldukları ve bu kıtaatın müstacelen vapurlarla Çanakkale'ye sevk edilmekte oldukları bildiriliyor.

2. İngilizler seyr-i sefain idaresine mensup vapurların nekadar zamanda hazır olabileceklerini ve miktar-ı istiabilerini sormuslar ve Osmanlı bayrağını hamil hiç bir geminin Karadeniz'e ve Marmara'ya hareket edemeyeceğini tebliğ etmislerdir.

3. Çanakkale'ye taartuz vukuunda İngilizler Gelibolu'ya çekileceklermiş.

4. 21/9/38 de İngilizler İstanbul'daki Türk bahriye muhafız ve inzibat efradının silâh ve cephanelerini almıslardır. Boğaz kontrol hizmetinde kullanılan Türk gambotlarına İngiliz bandırası çekilmiş ve bunların zabitan ve mürettebatı silâhtan tecrit olunarak vazifelerinden kaldırılmaş ve bunların yerlerine asker elbisesi iksa eden Ermeni ve Rumlar ikame olunmustur.

5. Harbiye Nazırı Ziya Paşa, General Harrington'un berveçhiati beyanatını tebliğ etmistir:

(İstanbul'dan Anadolu'ya yapılan mühimmat sevkiyatından haberdarız. Bunun inkitaı için her türlü tedabire tevessül edilsin. sevkiyatın devamı sabit olduğu takdirde Harbiye ve Bahriye Nazırlarını mesul tutar İstanbul'da mevcut her cins vesaiti harbiyenin imhasını emrederim).

6. Fransız İstihbaratında :

İtalyan ve Fransız kıtaatının İstanbul'u da terk etmek üzere emir almak ihtimalinden bahsediyorlarmış. İngiliz mahafilinde ise, İstanbul'u Fransız ve İtalyanlara terkederek İngilizlerin çekilmesi ve İstanbul'un mezkûr hükümetlere mensup kuvvetler tarafından Türklere teslimi mevzu-u bahis imis.

7. İngilizler beraber gitmek isteyen İngiliz tabaası ile İngiliz hizmetindeki memurların adres ve aded-i nüfuslarının 23/9/38 zevaline kadar İngiliz karargâhına bildirlmiesi tamim olunmuş.

8. İstanbul'daki zengin Hıristiyanlarla muhalifler Avrupa'ya gitmekte imişler.Ferit Paşa 22/9/38 de İngiliz polislerinin taht-ı muhafazasında olarak trenle Avrupaya gitmiştir.

9. İngilizler 80 parçadan mürekkep Bahrisefit filosunu kâmilen Mondros'da topluyorlarmış.

10. Yunanlılar Edirne ve Çorlu'da kalan kıtalarını yeniden Çerkesköy ve Sinekli mıntıkasına getirmekte imişler. İngilizlerin teşvikiyle yeniden İstanbul üzerine bir hareket yapmak ihtimalinden bahsolunuyormuş. Fransızlar İstanbul'u tahliye için bir emir almadıkça Yunanlıların ileri hareketlerine katiyen mümanaat edeceklerini resmen bildirmişler.

11. Trakya'daki Yunan teşkilât-ı mevcudesinin yeniden üç fırka halinde tensiki mutasavver imis.

12. Trakya'nın muhtelif iskelelerine ihraç olunan muhacir mıktarının Yüzbine baliğ olduğu ve Müslümanların bila merhamet mevalarından atılmakta olduğu bildiriliyor.Sofular civarında bir trenin berhava edildiği haber veriliyor. 25/9/38

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No. 1498

ـ ٥ ـ

٢٨/٩/٣٥ استخبارات خلاصه‌سی : (استانبولده آلمانه ٩ : ٤ ناجو ایوراه‌سندن)

١ـ خوجه‌ایی منطقه‌سنه نظر خیزده غشاتکده بولنان انقلاب خواجه‌سی بنك
اعتکده اولدقلری رفقاسنه مسعود ایورلره جیاد قیمه سوه ایتکه اولدقلرنی بیلدیریور

٢ـ انقلابلر یه سقاته اداره‌سی منصب ایورلرك نه‌دن زمانده هاخاردیلمه‌سی
و مقدار استیعابلری مدیشر دعمانلر بایراغی حاصل هیچ بیکنك نه دلاله
و مرموره‌یه حرکت ایده‌جکی بیلنمیور.

٣ـ حیاته قدر نقله وضعیت انقلابلر کیلوبلی جیلیه جکلرمش.

٤ـ ٢٨/٩/٣٥ ده انقلابلر استانبولده‌کی دون غریه محافظ اتفاقه
اطاریندن سلاح و جبخانه‌ی آلمشلردر. بونلرك فوترول حدثی قوللانیلمه
دون غاستولنه انقلابلر باندیره‌سی کیجه یارمه و بونلرك صایقه دورتانی
سلاحدن بزید اطاره دخلدانه قالدیرمه و بونلرك یاننه عسکرالیدی
اکسایدیه ارمنی دروملو اقدام اولنمشدر.

٥ـ جبهه ناظری خیا پاشا جنرال هاسنونك ریاستی بیانانه تبلیغ اغندر.
(استانبولده اناطولیه یاپیلمه‌سمان سوخیانلرده جرداردر. بونك
انقطاعی ایچون هر درلو تدابیره توسل ایدیلمه. سوخیانك دوامی
ثابت اولدیغی تقدیرده جبهه و عرقه ناظرلری مسئول طوتلا.
استانبولده موجود هرهنگی یاتاق جبهه‌نك اعماسی امر ایدیلمه)

٦ـ دانتز استخباراتندن:
اینالیانه دانتز خطسنك استانبولی ده‌نرك اغلب
ایدیلمه‌سی امر الملاه اعلانه بعث ایدیلرمه. انقلابلر

محافظه‌ایله استانبول، قاسته‌دایلیانده نزه‌ایله انقره‌لرك
چیقیشی و استانبولك مذکور حکومتده منصب خونرلرك توزیعه‌سی
موضوع بحث ایمش.

۷- انقره‌لر برابر کیت ایشنه انقره‌لر بنه‌سیله انقره حدودنه‌که
مأمورلرك ادرس و عدد نفوسلرینی ۲۸/۹/۳۲ تاریخنده
انقره خارجه کاهنه بیلدرمك تنبیه اولنمش.

۸- استانبولده‌که زنگین حرستانلرده محافظه اوردوسنه کیتکده‌ایدی.
ذید پاشا ۲۸/۹/۳۲ ده انقره پولیسنك تحت محافظه‌سنده
اولمق اوزره نزه‌یه اوردوسنه کیتدیلر.

۹- انقره‌لر ۸۰ پارچه دمیرکین جرسفید فابریقه‌سی کاملاً موندروز
طریقیله ویرلمش.

۱۰- یونانیلر ادرنه دمیریولی قالانه خطه‌لرینی یکیدن چیقارمق
مناسبتیله کرکده‌ایدی. انقره‌لر تشویقیله یکیدن استانبول
اوزرینه بر حرکت یاپیلمه احتمالنه بحث اولونمش.
وانتر استانبول نیه‌لجه بر امر آلدیغمز یونانلرك ایدن کیتمه‌لری
قطعیاً محافظت ایده جقلرینی سویلدیلر.

۱۱- ترابزانده‌که یونانه تشکیلات مولدرینك یکیدن اوچ فرقه
حالنده تشکیلی مشاهده‌سی.

۱۲- ترکیانك مختلف سکه‌لرینه اخراج اولونان بهاء و مقدارینك
یوز تمه بالغ اولدیغی رسلمانلرك بلا مرحمت حادثه‌لرینه اشتغال
اولدیغی بیلدیریلیور. حوادثك بر نوع پهلوانلیق جه‌ده‌سی دیرلر.

امضا

۲۸/۹/۳۲

VESİKA-NO. 1499

MUSTAFA KEMAL PAŞA HAZRETLERİNE

Erenköy ve Biğa'nın garbinden süvarinizi geri celp için sezinle derhal muhabere etmesini Hamit'den rica ettim. Herhangi bir hadiseden içtinap için pek ziyade endişenakim. Müzakerata taliken kıtaatınızı bitaraf mıntıka haricine çekmenizi rica ederim.

26/9/38
HARRINGTON

Bitaraf bir mıntıkanın şimdiye kadar Büyük Millet Meclisi hükümetiyle alakadar hükümat arasında takarrür ettirilmiş olduğundan haberdar değilim.

Süvarilerimizin ve kıtaatımızın harekâtı mağlup Yunan ordusunun harekat-ı takibiyesinden ibarettir. Malûm-u devletleridir ki, Anadolu'yu baştan başa tahrip ve ihrak etmiş ve yüzbinlerce nüfusu melcesiz ve gıdasız bırakmış olan Yunan ordusu Trakya'da bir taraftan aynı (Mezalim)e devam ve diğer taraftan her geçen günden istifade ederek yeniden teşkilâta ikdam etmektedir. Yunan kuvayı harbiyesinin bir mıntıka-i bitarafi kuyudu altında bulunmadığına en yakın misal olarak 23 eylül 38 zevalinde Yunan tayyarelerinin Ezine civarında Türk toprağında faaliyet-i harbiyede bulunduklarını ve Yunan donanmasının daha 25 Eylül 38 de İstanbul limanında demir atmış bulunduğunu zikredebilirim. Hadisat vukuuna mahal vermemeye bizim gayretimiz hakiki ve samimidir. Çanakkale'deki Büyük Britanya kıtaatı tarafından Erenköy ile Çanakkale arasında arazi üzerinde tahribat yapılması, Çanakkale kasabamız civarında binaların hedmi, bize ait olan esliha ve mühimmatın imhası, kıtaatımız civarında top ve bomba endahtları bizi Yunan ordusuna isal edel yol üzerinde Büyük Britanya kıtaatı tarafından tahkimat yapılmakta olması ve bu tahkimatta ahali-i İslamiyenin çalıştırılması gibi harekatın esbabını anlamakta cidden duçar-ı müşkilat oluyoruz. Türk milletinin boğazların serbestisine riayeti daima ilan etmiş olduğunu bu vesile ile de tezkar eder ve samimi olarak netayic-i müspite ümit ettiğimiz müzakerat-ı karibeye kadar su-i tefehhüm husulüne mani olacak vaziyet ihdasını zatı devletlerinden rica ederim

MUSTAFA KEMAL

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 133
Klasör No. 1768

Vesika No.1499

a.

مصطفی کمال پاشا حضرتلرینه

۱- نه‌دی دیمانك عربنده سوایدی‌کری حلب ایچون سرحله رجالی محابره اغیسی حامد ده چاغیردم. هر هانکی برحادثه ده اجتناب ایچون پك زیاده اندیشه‌نالم. مذاکراته تعلیقاً قطعاتکری بطرف منطقه خارجنه چیقاری چاغیردم

۲۸/۹/۲۶ هارینقتون

b.

بطرف بر منطقه‌نك شمدیه قدر بویوك بر مجلس حکومتی ایله علاقه‌دار حکمان اوله‌سنده تقرر ایتدیرلمه اولدیغنه چرداکدم.

سوایدرلك و قطعاتکرك حرکاتی مغلوب یونانه اردوسنك حرکات نفیه‌سنده چارتدر. معلوم دولتدیه‌که اناطولی باشدنباشه تخریب و احراقه و یوزیکارچه نفوس ملجاسز و غذاسز براقمه اولان یونانه اردوسی زیاده برطاقدن عبی (مظالم) دوام ودیکر طرفدن هرکیمه کوندنه استفاده ایدرك یکیدن تشکیلاته اقدام ایتمکده‌در. یونانه قوای حربیه‌سنك بر منطقه یه طرفی قوودی آلتنده بولنمدیغنه اك یقین مثال اطرده ۲۷/ایلول/۲۸ زوالی یونانه طیاره‌لرینك ازمینه جوارنه دوك طویراخنده قصابت حربیه‌ده بولوندقلری و یونانه درتماسك

بها 25 / ایلول / 28 ده استانبولدن یازمش اولدیغم بو مکتوبی نظریه‌لریکم
حادثات دخوفه محل ویرمکله بزم جزئی حقیقی دکلمی در. حیاته قلعه‌نک بویله
برینجی فطعاتی طوتدنه ارمنلری ایله حیاته قلعه آره‌سنده اراضی اوزرنده تجاوزات
باشلدی. حیاته قلعه‌نک جوارنده بازارلر هدمی بزه عائد اولان اسلحه دکانلرنک
اخراجی فطعاتک جوارنده حلب دیوبا اندافتلری بزی بونلره دوسنده
ایجاب ایدر که بلکه اوزرنده بویله برینجی فطعاتی طوتمق تجاوزات باشلمش
اولسی دیو تجاوزات اهالی اسلامیه‌نک چالشدیرلمسی کبی طرفلرنک اسباب
اعلامقده جداً دوچار مشکلات اولیورز. تورک ملتنک یوغازلرک بسته
رهانی دائما اعلان ایتمه اولدیغی بو وسیله ایله ده نظر ایدیلمکده در
اولدرمه نتایج مشتبه امید ایتدیکمز مذاکرات خوبه‌یه قدر سورتلمسی
حضرت مانع الهجه وضعیت احداثی ذات دولتلرینه عائدیم

مصطفی کمال

VESİKA-NO. 1500

GARP CEPHESİ KUMANDANLIĞI
Harekat Şubesi
Adet
3080

Bursa
15/Teşrinievvel/338

Garp Cephesi Emr-i yevmisi

Garp Cephesi Orduları! Mudanya konferansı mucibince Yunan kıtaatından Trakya'nın tahliye ettirilmesine bugün başlanıyor. Aldığımız imza ve taahhütlerin halisane mevki-i tatbike vaz''yle cem'an bir buçuk ay zarfında Trakya ve Edirne'miz anavatan idaresine bilâ kayıd ve şart avdet etmiş ve Misakı Milli'mizin bir mühim merhalesine daha varılmış bulunacaktır.

Bu netice Anadolu'da Yunan ordularını imha ettiğinizin siyasî olan ilk mahsulüdür. Bundan tefe'ül ederek Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin efkâr-ı musalemet perveranesi atiyen dahi semeredar olacağını ümit ediyoruz.

Bu hususta en kuvvetli ziman ordularımızın 26 ağustostan 10 Teşrinievvel'e kadar bir buçuk ay zarfında yaptıklarını bugün daha az bir zamanda yapabilecek bir kudret sahibi olmalarıdır. Bu kudretin her gün maddeten ve manen arttırılmasını ordulardan talep etmeyi vazifemden addederim.

Bu münasebetle dahi İstiklâl mefkûresi uğrunda gıptelerle hakkın rahmetine tevdi ettiğimiz şehitlerimizi fatihalarla yad eyler ve asker ve zabit arkadaşlarıma muhabbet ve minnetle teşekkürler ederim.

Garp Cephesi Kumandanı
İSMET

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 149
Klasör No. 1772

Vesika No.1500

بروسه

۱۵ / تشرین اول / ۳۳۸

غرب جبهه‌سی قوماندانلغی
حرکات شعبه‌سی
عـــدد
۳۰۸۰

غرب جبهه‌سی امر یومیسی

غرب جبهه‌سی اردولری ۱ مدانیه قوفرانسی موجبنجه یونان قطعاتندن تراکیانك تخلیه ابتدیرلمسنه بوکون باشلانیور آلدیغمز امضا و تعهدلرك خالصانه موقع تطبیقه وضعیله جماً برلیجق آی ظرفنده تراکیا و ادرنه‌مز آنا وطن اداره‌سنه بلاقید و شرط عودت ایتمش و میثاق ملیمزك بر مهم مرحله‌سنه دها وارلمش بولنه‌مقدر .

بو نتیجه آناطولیده یونان اردولرینی امحا ایتدیکمزك سیاسی اولان ایلك محصولیدر . یوندن تفأل ایدمرك تورکیا بیوك ملت مجلسی حکومتنك أفکار مسالمپرورانه‌سی آتیاً دخی ثمره‌دار اوله‌جغنی امید ایدیورز .

بوخصوصده اك قوتلی ضمان اردولرمزك ۲۶ اغستوسدن ۱۰ تشرین اوله قدر برلیجق آی ظرفنده یایدقلرینی بوکون دها آزبرزمانده یاپه‌بیله‌جك برقدرت صاحبی اولمزیدر بوقدرتك هرکون مادةً معناً آرتیرلمسنی اردولردن طلب ایتمکی وظیفه‌مدن عد ایدرم .

بو مناسبتله دخی استقلال مفکوره‌سنی اوغورنده غبطه‌لرله حقك رحمتنه تودیع ایتدیکمز شهیدلرمزی فاتحه‌لرله یاد ایلر و عسکر و ضابط آرقداشلرمه محبت ومنتله تشکرلر ایدرم .

غرب جبهه‌سی قوماندانی

VESİKA-NO. 1501

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ERKÂNIHARBİYE-İ UMUMİYE RİYASETİ
ŞUBE
ADET-154

İzmir
20/11/38

Garp Cephesi Erkânıharbiye Riyasetine

1. Düvel-i ecnebiyeye mensup küçük ve büyük sefain-i harbiyenin limanlarımıza vürudu ile tevakkufu bazı su-i refehhümlere meydan verebileceğinden bu gibi sefain hakkında limanlarımıza gelmeden evvel malûmat ve izahat itası zımnında teşebbüsat-ı lâzime-i siyasiyede bulunulmuştur. Fransa Hükümeti talebimizi kabul etmiş ve bu kayda imtisal etmekte bulunmuştur. Amerika torpidoları için de Dersaadet'deki amiral Biristol nezdinde teşebbüsatta bulunulmuş ve evvelce ihbar vuku bulmaksızın bu sefinelerimizin limanlarımıza gelmesinin ve bahusus istasyoner şeklinde kalmalarının tecviz edilmediği bildirilmiştir.

Bu teşebbüsat neticeleninceye kadar bir müddet-i muvakkata için bir hadise vukuuna meydan verilmemesi Harciye Vekâletinde teklif ve tensip olunmuştur. Ona göre hareket ve hüsn-ü idare edilmesini rica ederim.

2. Garp Cephesi K., Birinci ve İkinci Ordular K., Onuncu Fırka Kumandanlığına, Şarik Cephesi, Adana ve Havalisi K. ve On üçüncü Fırka Kumandanlığına yazılmıştır.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
Müşir
Fevzi

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 135
Klasör No. 1769

Vesika No.1501

١٥٤

غبن جهتی نه قادر بیتر

١- دول اجنبیه نسوبی کوچیدی وبودی سفائن حربیه لیمانمزه ورودی ایله
وقتی بعض سوقلامده بیلدیره جکلرندن وکلی سفائن حقده لیمانزه
کیرمه رخصتی ویرلمامسی اعطا ایجنده تبشیات لازمه یاپلمش ده
بولونمشدر . واقعه حقیقی لیمانمز تجاریه وبوقیده اشغال ایتمکده
بولونمشدر . آمریقا طرفندن ایجنده ده دخاوتدمکه ایران
بریتوی تراقیده تبشیاتده بولونمسه واوجه اجنبی وقتی بولمقسزین
بوسفینه/مزدن لیمانمزه کیرمسنی وباخصوص الیتاسیون شقدن
تماماً مینک تجویز ایلدیکی بیلنمشدر .
بوتبشیاتک تجاوزی قدر برصدق موقعه کلن برحادثه وقوعه بولمه
جهتلرنی وحالتجه تکلیف وتنسیب اولنمشدر . اکاکوره وقت
وجه اداره ایلمن حیا ایدرم

٢- غبن جهتی نه برنجی وکیلی اوده اولمه اوتمی وقت قبلنمه
تبشیاتی نه جهتی اصل وطرفنه وارمه وجهتی وقت قبلنمه
بازمشدر .

کرتاه جهتی عمومیه یه

٢٥
٧/١١/٢١

VESİKA-NO. 1502

E. H. U.
179

Bornova
21/11/38

Garp Cephesi Kumandanlığına

11/Teşrinisani/38 tarihli Tan gazetesinin başmakalesinde Puvankare'nin mühim görülen nutku hülasası bervaçhi atidir

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi
ve Garp Cephesi Kumandanı
Müşir
FEVZİ

11/11/38 Tan'ın başmakalesinde Puvankare dünkü nutkunda, şarkta yeni bir harbin başlamaması ve devamlı bir sulhün takarrürü için yapılan ve yapılacak olan tedabiri izah etti. Osmanlı İmparatorluğu enkazından yeni bir Türk Devleti doğduğu anlaşılmamıştı. Fransa ilk defa 1921'de Ankara Hükümetiyle münasebete girmiştir. Bizi Çanakkale'de İngilizleri yalnız bırakmakla itham ettiler. Halbuki Harrington'a sorulduğu zaman Çanakkale'nin bir Türk taarruzuna karşı gayrı-ı kabil-i muhafaza olduğunu söylemişti. Hatta bunu Loit Corc'da bildiği için Romanya ve Sırbistan'dan boğazlar için kıtaat istemişti. Elyevm Çanakkale'de İngiliz askeri duruyorsa bu Mudanya mukavelesi şayesindedir.

Yoksa İngilizler de bilirler ki, orası Eylül'de olduğu gibi şimdi de gayrı-ı kabil-i müdafaadır. Fraklen Buyyon'un İzmir'e gitmesine gelince bu bizzat Lort Gürzon'un teşebbüsü ile olmuştur. Türklere bademe milel-i mütemeddine arasında bulunacakları ve ordularını hak ve itidal dahilinde kullanmaları söylendi. Onlar da kabul ettiler. Türklere kendilerile münasebata girişileceği ve hakkı meşruları iade olunacağı vaad edilerek hareketleri tevkif olundu. Eğer şimdi bu vaad ifa edilmezse Türkler adem-i itimada sevk edilmiş ve müttefikler yeni bir sergüzeşte girmiş olurlar. Yorgun milletleri vicdan ve arzularına muhalif olarak yeni bir kitale atamazsınız. Lozan'a gitmelidir. Fransa Hükümetinin fikri budur. İngiliz ve İtalyan murahhasları Paris'den geçerken Fransa Hükümeti onlarla görüşmeye hazırdır. Herhalde konferansın teehhür ettiğini ve sulhun muammalastığını ihsasdan içtinap etmelidir. Bu sabahki Taymis İngiltere'nin Fransa ve İtalya'dan bazı teminat almadıkça konferansa iştirak etmeyeceğini yazıyor.

Biz böyle ani matlapla sulh takip edileceğine ve İngiliz hükümetinin Taymis'in fikrinde olmadığına kaniiz. İngiltere müttefikleri ile samimane tavsiye ve teşrik-i harekat ettikçe henüz resmen malum olmayan Türk metalibi karşısında yalnız kalmayacaktır. Fakat büsbütün ayrı bir proğramla gelirse muhakkak yalnız kalacaktır.

16/11/38
F.G.

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 135
Klasör No. 1769

Vesika No.1502

بورنو
٢٨/١١/٢٢

ه.ه.١
١٧٩

ه.

غربیجه‌ی قومانداننه

١١ / تشرین ثانی / ٢٨ تاریخلی تلغرافنامه‌سنه باشمقاوسنده بو آنقاره‌نك حکم کوردیکی قطعی خاطره‌ی بروجه آتی در.

آنکاره جمهوریتی وزیر حربی قومانداننه

٢٢/١١/٢٨

١١ / ١١ / ٢٨ تاریخلی باشمقاوسنده بو آنقاره‌نك کوندیکی لقطه‌ی شرقه‌ی بر جریان مناسبتی ایله دولتلر اراسنده بعضی تقریرلر بولنمقده‌در. بو تقریرلرك بعضیسی عثمانلی امپراطورلغی انقراضنه‌دك بر تورلی دولتلر اراسنده اکلاشیلمشدی. فرانسه ایله دخی ١٩٢١ ده انقره حکومتیله مناسبت کوزیشدی. بزی جانقلره انکلتره‌نك یاکذز اقتضا ایتدیرمه‌سی ایچون حکومتنك هر ایکی طرفك محافظه ایتدیکی سویلنمشدی. حتی بونك ایچون بو ایکی جهتك ایچون رومانیا یه‌دك بر سانه‌دن بو غازلر ایچون قطعات ایله تشهیزی ایچون جانقلره انکلتره عسکری طوبجی بولنمه‌سی باشلانمشدی. بو قسم انکلتره‌نك دیکر اراسی ایچون اولدیغی کی تمدید و غرقالمشدر. فرانسه بولونك ایچون کنه کلمه بولمالی اولورکه‌ر. ونك نتیجه‌سی اولمشدر. نوتجره بعد ماسلو تمه‌ز آیرلمه بولنه جقدری و اردوزی هوده و اعتدال داخلنده قوللانمقدری سویلنمشدی. اوزره قبول ایتدیر نوتجره کندیسنه کرسه‌تمکی و همه‌شرطلری اعاده اولنه جغی وعد ایتدیرلر حرکتدی نوتجه اولمدی اکر شرطی بو وعد ایتدیرلر نوتجره عدم اعتماده سوق ایتمشلر و تشفقدیکی برشی نشر کرسه اولورلر. بو غیر مترقبه وعده‌لر و ارزولر مخالف اولدیغی رفتار آنه مانع بیلکز. بو زمانکه. فرانسه حکومتنك فکری بودر. انکلتره و ایتالیا ده رجعتدی یاپسه‌لر کرکه فرانسه حکومتی اوزاکو بیلکه حاضر در. شرطله. قوتلرینك تأخیر ایتدیکی صلح معاهده‌سی امضاسنده اجنبا ایتمیه. بو صورتله ناصل انکلتره‌نك فرانسه و ایتالیا ده بعضه تأسیسات آلدقجه قوتلرینه اشتراك ایتدیکی بازیور.

بزیور آنی مطلبه صلح تعقیب ایدیجکنه و انکلتره حکومتنك تأمینات قدری اولمیه قانعه انکلتره متفقدیلری جمیعاً نوتجره‌نك حقلرینه ایتدیکی حضور رسماً معلوم اولیاده تورك مقابلی قارشوسنده باکذز قالمیه‌جقدر. فقط بسوده ایدیلر بر غزاده کلدیسی کبی باکذز قالمیه‌جقدر.

٢٨/١١/١٩

ف . غ

VESİKA-NO. 1503

GARP CEPHESİ KUMANDANLIĞI
İstihbarat Şubesi Müdiriyeti
Kısım-1
Adet

22/11/38

ŞİFRE
6091

Hariciye Vekâletine

Yunanistan'daki esirlerimizin pek şayan-ı merhamet bir halde oldukları ve bu kış ölmeye mahkûm bulundukları ve ahaliden bazılarının keyfi tecavüzleriyle şehit edildikleri ve bu babda Düvel-i Muzzama süferasına ve Türklerin himayesi deruhte etmiş olan Holanda Sefaretine vaki olan müracaatlara havale-i sem'i itibar edilmediği ve Korfo'da bulunan dört yüz kadar esir zabitimizin pek fena bir vaziyette bulundukları Yunanistan'dan gelenlerin ifadesine atfen Birinci Kolordu Kumandanlığından bildirilmektedir.

Esirlerimize insanî ve hukuk-u düvel kavaidine tevfikan muamelede bulunulması ve aksi takdirde elimizdeki Yunan üserasına karşı mukabele-i bilmisilde bulunulacağı hususunda lâzım gelen teşebbüsat-ı şedidede bulunulmasını rica ederim.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi ve Garp Cphesi
Kumandanı
Müşir
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 135
Klasör No. 1769

Vesika NO.1503

غرب جبهه سی قوماندانلغی

استخبارات شعبه‌سی مدیریتی

٢٨/١١/٥٤

حاجی عالی

شیفره

٦٠٩١ بونافستانده‌کی ایرلرزك بیك شایان مرحمت برحاله اولمقدر و بوقیسمه‌ده عقد محکوم بولنمقدر و اهالیه بعضه‌بنك قیمتی قاوزریله شهید ایدلمکدر و بو بابده دولت معظمه سفراسنه و تورکدك صاحبنی درعهده ایتمه‌اولاره هولاندا سفارتنه و اقرباولره مراجعتله حوادث اعتبار ایدلمکی و قورخوده بولنماملری درمیان ایدرلر. ایرلرزك بیك قنابر وضعیتی بولنمقدر بونافستاندنه کندك اعاده‌سی علفنا برنجاقول ارزوسنده‌ده‌در.

ایرلرزه فسانه و صفوف دول قواعدینه توفیقنا مصادف بولونمی و عکس‌العمله‌ده اعزاز کی بونلر ایراسنه دارشوت بزه‌ایتمکلر بوصورتله حقیقه

Vesika NO.1503 devamı

غرب جبهه سی قوماندانلغی

استخبارات شعبه سی مدیریتی

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

VESİKA-NO. 1504

Bayramıç

Zatidir
Makine Başında

Garp Cephesi Kumandanlığına

24/12/38 ve 1/2268 numaralı iradeleri fıkra-i evveliyesi cevabıdır.

1. Düşmanın ne yapabileceği hakkındaki kolordu mütalâasını da hürmetle arz ediyorum:

a. Eğer İngilizler boğaza hakim olmaksızın bizleri zayiata duçar etmeyi düşünüyorlarsa şu takdirde Kale ve muhitindeki mudafaaları kafidir. Ve çünkü bunun aksi maksatsızdır.

b. Ve şayet İngilizler boğaza hakimiyeti kast etmislerse şu halde de herhangi bir gecenin bir kaç saati içinde Çardak,Kumkale ve belki Erenköy'ünü kafi addedebildikleri kadar topçu ve piyade ile tutmuş bulunacaklarını kabul etmek zaruridir. Ve çünkü bunun da aksi kifayetsizliktir.

c. Bu münasebetle mülahaza ve arz eylerim ki,baskımızın kat'ı müzakereye takaddümü nafi ve belki de elzemdir.

2. Maahaza işbu mütalâatım baskın esnasında 16 ncı Fırka ve 14 ncü Fırka kısmı küllilerinin ancak cenahlara yakın bir yere vasıl olabilecekleri hakkındaki 31/Kanunuevvel/38 tarih Ş.1.Ks.1-195 numaralı maruzat ile hiç bir alâkası bulunmadığını ve bulunamayacaşını arz ederim. Çünkü eğer filhakika müttefikinin boğaza her iki sahilinden hakim olmak isteyeceklerine ihtimal verilliyorsa Biğa ile Ayvacık havalisinde daha şimdiden kafi kuvvet bulundurulması kanaatindeyim efendim.

3. 2/1/39 Şube 1.Ks.1- 213 numaralıdır.

6 ncı Kolordu K.
Mirliva
KÂZIM

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 155
Klasör No. 1775

د ثبت
مرکز باختر

عرب جمهوری - مه

برامه
۲۰۰۰

2-1-39

۲۸/۱۲/۳۹ د ۲/۲۲۶۸ نمبرونو اراده لری فقره اولری جوابیدم.

۱- د شمالی ځینو ځایونو خلکو د فقرات مطالعه سمه ده. خو مونږ غواړو
ایدیوم:

آ- که انګلیس بوغاره کلم ته قاطعانه برید وکړی، ځینې
انګلیسي روسونو ایله شو نفرده قلعه ومحافظه کې مداخله لری
کاندی و هیڅکله بوغاره کس مقصد نزد.

ب- وشاید انګلیس لر بوغاره ماکیني قطعه اجبار ایله شو
خلکو ده هرهنګ بر کیجنا برخاج سمه، اکینده ۱۵ ورځه،
قلم قلعه دیکه انګلیسي ماخی عد ایده بلدکی قدر جرمی
وباره ایله خوسه بولنه جعدینی قبول ایتیا هرز رید و
هیڅکه بدنا ده کس کفا نیز کلمه.

۶- برمناسبت ملاحظه و قصد ایدم که یا صفیزلی قطع مذاکره
تقدمی نافع دیکه ده الزمدر.

۲- مع هذا استو مطالعاتم یا صفیه اتنانی فرقه ۱۶ و فرقه ۱۴ قسم
کلمه نیا آنکه هیچ بره یقینه بر بره واصل اولا بیلمکدی
قطعه کی ۲۱/۱۲/۳۹ و ۲۸/۱۲/۳۹ تاریخ سه رقم ۱۹۵ نمبرونو مرخصات
ایله جمع برعلاقه سی بولنمادیغی و ذاتاً بولنه میه جغنی قطعه

Vesika No.1504 devamı

ایدم چونکه آکو فی الحقیقه متفتیشک بولماره طرابی حقنده حاکم
اولمق ایستیه جکمیزه اهمیت ویریلیورسه بنا ایله آلداهره مراجعت
رجا ایدرم کاغذ فوتت پولیسنه ترکنی قبا عمده یم افندم .

۲ — ۲۹/۱/۲ سنه ۲۱۲ تاریخلیدر .

قره حصار
مرکز
کاظم

۲/۱/۲۹

قومانداناینا گوره تنظیم

DOSYA-NO. 1505

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Erkânıharbiye-i Umumiye Riyaseti
Şifre Kalemi
8704

ZATA MAHSUSTUR.

Birinci Ordu Kumandanlığına)
Altıncı Kolordu Kumandanlığına)
İkinci Kolordu Kumandanlığına) Şifre
Birinci Kolordu Kumandanlığına)
Beşinci Kolordu Kumandanlığına)

Mevki Müstahkeme Tahrirat

Hariciye Vekaletinden bugünkü tarihle alınan telgrafta Lozan konferansında nokta-i nazarlarımız arasında takarrüp imkânı olmadığı, müttefikinin kapitilasyonlarda,mesail-i maliyede kamilen eski zihniyette berdevam olduklarını, Musul hakkında kat'i vaziyet aldıkları, akalliyetler için de Cemiyeti Akvam vasıtasıyla ayrıca bir murakaba, gayrı müslimlerin askerlikten istisnası gibi diğer muahedatta bulunmayan kuyutta ısrar ettikleri,boğazlar meselesinin teferruatı hakkında yeni müzakere olmadığı ve her an inkıta ihtimali mevcut olduğu bildirilmektedir.Kıtaatın daima harekete müheyya bulunmalarının suret-i mahremanede tebliği ile tedabir-i mahsusa ittihazını rica ederim.

Ordulara ve cephe emrinde bulunan kolordulara yazılmıştır.

29 Kânunuevvel 338

Erkânıharbiye-i Umumiye reisi ve
Garp Cepheşi Kumandanı
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 151
Klasör No. 1773

Vesika No. 1505

تورکیا بیوک ملت مجلسی

ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستی

تاریخی ۳۳۳۰
تاریخ ورودی ۳۳۸

[illegible]

[illegible]

[illegible]

VESİKA-NO. 1506

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti
Şifre Kalemi

29/Kânunuevvel/338

S U R E T

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi Fevzi Paşa Hazretlerine

İsmet Paşadan 20/Kânunuevvel tarihiyle alınan telgrafa nazaran en son vaziyet ve kat'ı günlerdeyiz. Halbuki nokta-i nazarlarımız arasında takarrüp yoktur. Kapitülasyonlarda mesail-i maliyede kamilen eski zihniyette musirdirler. Musul hakkında kat'ı vaziyet almışlardır. Ekalliyetler için de Cemiyet-i akvam vasıtasıyla ayrıca bir murakaba, askerlikten gayrı müslimlerin istisnası gibi diğer muahedatta bulunmayan kuyudda ısrar ediyorlar. Boğazlar meselesinin (B.L.Y.K.A.L.A.N.) meseleşinin teferruatı hakkında yeni müzakere yoktur. İnkıta her an muhtemeldir efendim.

Hariciye Vekâleti Vekili
Hüseyin Rauf

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 151
Klasör No. 1773

Vesika No.1506

تورکیا بویوك ملت مجلسی

تاریخی ۲۹ [illegible] ۳۳۸
تاریخ ورودی — — ۳۳۸

امانت حربیهٔ عمومیه ریاستی

صورت

ارکان حربیهٔ عمومیه رئیس فوزی پاشا حضرتلرینه

[illegible] تاریخلی آلنان نظر اعتبارا
الی صولح وضعیت وقطعی کونلرده بز طالبوکه نقطهٔ نظرلرینی
آره سنده تقرب بولسون. فایتولاسیونلرده مسائل مالیه ده
تامامیله اسکی ذهنیته مالکدرلر. مواصل حقیقه نظر وضعیت
افکیلر اشنده جمعیت اقوام واطه سیله
آلشدرلر.
آبری بر مرافعه عسکریه غیر مسلملره اشتراک کی
دکیل ساهاتده بولنیاه نبوده اصرار ایدیورلر.
بونلر مسئله سنه آب. ل. ی. [illegible] مسئله سنده
تصریحات ضمنیه کی مذاکره بوقدر. انقطاعی هر آن محتملدر.

حاجی کاتی دکل
صبیه رفیق

17.

VESİKA-NO. 1507

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Erkânıharbiye-i Umumiye Riyaset
Şifre Kalemi

29/12/38

GARP CEPHESİ KUMANDANLIĞINA

Şimdi Hariciye Vekâletinden alınan şifre sureti merbuttur. Her an ve zaman harekete müheyya bulunmak üzere tedabir-i mahsusa ittihazı ile inbası mercudur.

FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 151
Klasör No. 1773

Vesika No.1507

تاریخی ۳۳۸
تاریخ ورودی ۳۳۸

تورکیا بویوك ملت مجلسی

ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستی

شیفره قلمی

[illegible]

VESİKA-NO. 1508

1774 - 155 te bu Belgenin Fih. 10 olarak bulunması gerek. Dosya Bayramiç 9'dan 11'e alınsın. Belgeyle.

Bayramiç
29/12/38
30 Vurudu

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Mevsim ve yolsuzluk sebebiyle vazife-i muhtemelenin zarurî kıldığı hazırlığa göre kolordunun vaziyeti aşağıda arz edilen tarzda olacaktır.

2. 16 ncı Fırka :

a. Bir obüs ve bir cebel takımı ve süvari bölüğü Çınardere'de

b. Bir tabur Görece'de. Bunun bir takımı Kemer'de

c. Bir piyade bölüğü Biğa'da. Mütebaki topçu ve piyade garbe doğru daha mütekasif olmak üzere Ahmetli ve hattı fasıl arasında

3. 17 nci Fırka :

a. Bir alay ve sahra bataryaları Salihli ve Kayacık, Oba arasında.

b. Fırka aksam-ı mütebakiyesi keza garba doğru daha mütekasif olmak üzere Halilloğlu ve hattı fasıl arasında.

4. 14 ncü Fırka Kızılköy ve Kemalli'den geçen hat ile hattı fasıl arasındaki mıntıkada.

5. Bir taraftan kolordunun bundan daha fazlaca yanaştırılması faydalı addolunuyor. Çünkü yolların gayr-ı kabil-i tasvir bataklığı dolayısıyla yürüyüş ve bilhassa tekerlekli malzeme için zaman tasarrufu pek lazımdır. Ve halbuki diğer taraftan ise bilakis daha ziyade genişce bulunmak zaruri oluyor. Askerin şöylece barına bileceği yer bulunamıyor. Bilhassa hattı fasıla yakınca köyler 9,10 haneli obalardan ibaret olduğundan işbu maruz yeni havalide bile kıtaat adeta tıkıla basıla ve büyük sıkıntı ile oturuyorlar.

6. Binaanaleyh vaziyet-i hazıranın uzunca muhafazasının askeri daha ziyade yoracağını hatıraten arz ederim efendim.

Ş.1. Ks.1 1604.ñ.

6 ncı Kolordu K.
KAZIM

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 155
Klasör No. 1774

Vasika No.1508

ص.

بیرامیچ

Vatica

۲ ورودی

ف - ج - ه

۱ - موسم دیلسزلیه سببیله وظیفهٔ محتمله نك ضروری قیدلنی حاضلقه کوره
قوللاردونك وضعیتی آشاغیده عصه ابدیه طرده اولاجقدر -

۲ - دوشه ۱۶ آ - براوبوس ویرجی طاقمی وسواری بلوکی چیقاریلدی
ب - برطابور کوره جه ده یونك برطاقمی کلدی

۳ - بر پیاده بلوکی پیاده متباقی طوپچی وپیاده غربه طوغرولدهاستکاشف
اولنه اوزره احمدلی وخط خاصی آره سنه

۲ - دوشه ۱۷ آ - بالاده وصوابیلری حالده وتیاجه، اوبه آره سنه
ب - ذخیره اسلم متباقیسی کنا غربه طوغرو دهاستکاشف اولنه اوزره
خلیل اوغلی وخط خاصی آره سنه

٤ - دوشه ۱٤ تزیلکوی وکالاندره کچه خطاید خط خاصی آره سنك منفقودی

٥ - بر طرفده قوللاردونك بوندن دها حضنده یاناشدیرلمسی فائده سی عدم اولنیوره
چونکه بولارك غیرقابل تصور باتاقلق دولایسیله یوسوسه وبالخاصه
تیلوکلری مالزمه ایچون تیاره تصرفی بك لازمدر - و حالبوکه دیکر طرفده

ظهوره

Vesika No.1508 devamı

ایسه بالعکس دها زیاده کنیشمیه بولونمه ضروری اولیور . عسکری شوبه‌جه
بارینا بیله‌جکی یر بولونامایور . بالخاصه خط خاصه یقینجه کویلر طفزاده
خانه‌لی اولدقلرنه عیاذاً اولسلنبه اشبو موجبه کلن حوالیده بیله
قطعات عادتا طیفیله یاصیلا ویریلون حیثیتی ایدا اوطوریورلر .

٦ - بناءً علیه مصلحت حاضره‌نک اوزرینجه محافظه سنده عسکری زیاده
یوراجغنه خاطره عرض ایدرم افندم

سلام حرمت ٥٠٠

قاظم

آجیلم ٢٠ شباط
٥٠١٠ ایلی

٢٠/٢/٧٨

علاوه‌سیاشنده
دقت ایلمه‌جکم

٢٨/١٢/٢٠

VESİKA-NO. 1509

1774 / 155 Ca
tam belge yok.

Şube : 1
2284

Bornova
30/12/38

6 ncı Kolordu Kumandanlığına - Şifre

C. 29/12/38 ve Ş.1.1604 Şifreye :

1. Boğaza karşı yapılacak harekâtın baskın tarzında icrası ve binaanaleyh süratle intacı için kolordu kuvayı asliyesinin bilhassa Çanakkale karşısında daha roplu bir vaziyette bulundurulmasını ve atideki şekilde tertibat ittihazını tasavvur etmekteyim :

a. Onaltıncı Fırka : Karacalar-Biğaalan-Bazgânlar- Karakadılar-Velicekli mıntıkasında toplanır. Bu fırkadan bir tabur Görece'de, süvari bölüğü ile bir obüs takımı bu tabur emrinde Sardere'de bulunur.

b. Onyedinci Fırka : Femirli-Çamyayla-Komarlar-Topallar-Yeniköy- Terziler mıntıkasında toplanır.

c. Ondördüncü Fırka : İki alayı ile Sarıkaya-Aşıkili-İsrailli-Çamlıcaköy mıntıkasında, bir alayı ile bir obüs bataryası Ezine şimal mıntıkasında toplanır. Geyikli'den cenuba doğru sahil mıntıkası Dördüncü Fırkadan Ayvacık'a nakil olunacak bir taburla tarassut ve muhafaza olunur.

2. Harekâtın atideki tarzda icrasını tasavvur ediyorum :

a. Onaltıncı Fırka : Kısmı küllisi ile Osmanlı üzerinden Kemalli istikametinde ilerler, fırkanın Görece'de bulunan taburu bir obüs takımıyla birlikte Lapseki istikametinde hareket ederek, boğazın simal methalini seddeder.

b. Onyedinci Fırka : Çanakkale vadisi ve cenubundaki sırtlar üzerinden Çanakkale istikametinde ilerler. Kolordunun ağır topçu kuvveti bu mıntıkada teksif olunur.

c. Ondördüncü Fırka : İki alayı ile Okçular-Kalabaklı üzerinden Çanakkale istikametinde ilerler. Bu fırkanın Ezine mıntıkasında bulunan bir alayı bir obüs bataryasıyla takviye edilerek Kumkale-Erenköy hattına teveccüh eder. Ve boğazın cenup methalini seddeder.

3. Balâdaki tasavvurat ve tertibat hakkındaki mütalâa-i aliyelerinin sürat-i işarını rica ederim.

Harekâtın 30/12/38 tarih ve 2284 numarasıyledir.

Erkânıharbiye-i Umumiye Reisi ve
Garp Cephesi Kumandanı
FEVZİ

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 155
Klasör No. 1774

Vesika No.1509

۸۸۴

۲۸/۷/۹۰

آلتنجی تولای دوننجی آلای قطعه — شفری

ع : ۲۸/۱۷/۷۹ و ۱۶۰۴ شفری یه :

۱ — بوغازه قارشی یاپیلجه حرکاتک باصقین طرزنده اجراسی ویا ژیله سوقیله اتاجی ایچون تولای اردو قوای اصلیه سنک باطاجه چیقاره قله قارشیسنده دها طوغری بر وضعیتده بولندیرلمسی وآتیده کی شکلده ترتیبات اتخاذینی تصور ایتکده‌یم :

آ — اون آلتنجی فرقه فرجه‌لر — بیقا آلای — باشکانلر — ترنه تایلر — دیکیلی منطقه سنده طوپلانیر . بو فرقه ده بر طابور کوره‌جه ده بر دونمه سواری بلوکی ایله براوبوسی طاغی بر طابور ایله دیکیلیکدر .

ب — اون بدنجی فرقه : دمیرک — جام بایلر — زیارلر — طوپالله — یکلکوی — ترنیلر منطقه سنده طوپلانیر .

ج — اون دردنجی فرقه : ایکی آلای صارقیا — عاشقلر — اسرلی — حاجی توت منطقه سنده براوبوسی بطریه‌سیله اذنه منطقه سنده قیلیر .

کیمکی ده جنوبه طوغری ساحل منطقه سی دردنجی فرقه ده آیراجه نقل اولنه جق بر طابورله ترصد ومحافظه اولنور .

۲ — حرکات آتیده کی طرزده اجراسنی تصور ایدیورم :

آ — اون آلتنجی فرقه : تکیرداغ — اوزونده کمالی استقامتنده ایلرولر ، فرقه نک کوره جه بولنان طابوری براوبوسی طاغیله برلکده لاپسکی استقامتنده حرکت ایدرک بوغازک شمالنی سدایدر .

ب — اون بدنجی فرقه : جنانه قله وایس رجنوبنده کی حتلر اوزرنده جنانه قله استقامتنده حرکت ایله تولای اردونک آغر طوپلری توقی بو منطقه‌یه تکلیف اولنور .

ج — اون دردنجی فرقه : ایکی آلای اوجیلر — قالاباتلی اوزرنده جنانه قله استقامتنده ایلرولر . بو فرقه نک اذنه منطقه سنده بولنان براوبوسی بطریه‌سیله تقویه ایدیلرک قوم قله — اردکوی خطنه توجه ایدر .

د — [illegible]

Vesika No.1509 devamı

[illegible] مقامات عدلیه [illegible]

۲- یالوه‌ک نصرات [illegible] سرعت اشاری

[illegible] ۲۰/۱۲/۱۴۰ تاریخ و [illegible] نمایید.

- جابر ابرم.

ایکان جزا محمد رئیس

خوست جرم سانی آمندان

ق ۱۰/ ۲۰ ۵ ۱۴۰۰

VESİKA-NO. 1510

Birinci Ordu
30/12/38
31 Vurudu

Garp Cephesi Kumandanlığına

30/12/38 ve harekât 6200 numaralıdır.

Ordu Emri : Numara 10.

1. Lozan konferansında müttefikin hükümetleriyle hükümetimiz nokta-i nazarları arasında takarrüp imkanı olmadığı ve müzakeratın her an inkıta ihtimali mevcut olduğu Hariciye Vekâletinin işarına atfen Erkanıharbiye-i Umumiye Riyaseti ve Garp Cephesi Kumandanlığından bildirilmiştir. Avni hakla amal-i mukaddese-i diniye milliye ve vataniyenin ve makasıt-ı meşruamızın istihsali için ordu her an harekete hazır bulunacaktır.

2. Son alınan malûmata nazaran İstanbul mıntıkasında ve boğazların tarafeyninde müttefikin kuvveti miktarı berveçhi atidir. İngilizlerin 6 tabur piyade, 2 bahriye silâhendaz taburu,2 depo taburu 5,5 sahra bataryası, altışar toplu 2 obüs bataryası,bir süvari alayı,kuvvetli bir tayyare filosu,16 parça muhtelif sefain-i harbiye.

Fransızların : 7 tabur piyade,3 bölük süvari,3 topçu taburu, Bir istihkam taburu,14 tayyare, bir tank müfrezesi,6 tank,12 zırhlı otomobil, 6 parça sefain-i harbiye.

İtalyanların : 2 tabur piyade, 3 parça sefain-i harbiye.

3. Ordumuzun ilk hedefi 9 numaralı ordu emrinde bildirildiği veçhile İstanbul boğazını düşman kıtaat ve sefaininden tathir ve boğazı sedetmektir.

İkinci Ordu kıtaatı aynı maksatla Çanakkale boğazı mıntıkasına tahsis edilmiştir. İstanbul ve Trakya'daki kuvvetlerimiz aldıkları talimat dairesinde hareket edeceklerdir.

4. Ordu hazırlığının tezyidi için vaz-ul ceyşlerde berveçhi ati tebeddülât yapılacaktır.

a. 3 ncü Kolordu Fırkalarından birisini hattı fasıl gerisinde Denizli mıntıkasına yanaştırmak şartiyle tekmil kıtaatını Yarımca ile Tütün Çiftliği arasındaki dere ile Çabalar hattının garbine alacaktır.

b. 18 nci Fırka bir alayı ile İzmit ve Garbına ve mürebaki kuvvetiyle Yarımca hariç olmak üzere 61 nci Fırkanın tahliye edeceği Derince mıntıkasına nakledecektir.

c. 23 ncü Fırka, 41 nci Fırkanın tahliye edeceği Büyükderbent mıntıkasına gelecektir.

d. Dördüncü Kolordu şimdilik Onbirinci Fırkası vaziyet-i hazırasını muhafaza edecek ve kolordu diğer kıtaatiyle Sapanca ile Mekece arasındaki mıntıkaya nakledecektir. Adapazı mıntıkasında : Dördüncü Kolordu kıtaatıyla menzilin hududu Kalaycık köyü-Seldivan damları-Meşeli hattıdır. Bu hat mebzile aittir. Kolordu ile 23 ncü Fırka arasındaki hudud Kürtler deresi-Hasancı hattıdır.

e. İzmit garbinde bulunan ağır topçu alayı hereke garbindeki Tavşancıla nakledecek ve burada şimdilik iaşe nokta-i nazarından Üçüncü Kolorduya merbut bulunacaktır.

f. Süvari 3 ncü Fırka vaziyetinde tebeddül olmayacaktır.

g. Ordu emrine giren tayyare bölüğü Afyon'dan İzmit ile Büyükderbent arasında intihap edilecek bir mahalle gelecektir.

5. Yeni konak mahallerinin tahliyesinden evvel kıtaatın gelip izdiham vukuuna mahal kalmaması için kolordular ve müstakil fırkalar yekdiğeri ile irtibatta bulunarak hareketlerini buna göre tanzim edecekler ve yürüyüş tertiplerini de orduya bildireceklerdir.

6. Bu harekâtın nazarı dikkati celbetmeyecek surette icrası ve bilhassa İzmit'in garbindeki mıntıkada gece yapılması lazımdır. Hayvanatın siyaneti için toplarla cephaneler İstanbul posta treninden maada trenlerden istifade edilerek nakil ve fakat toplar örtülerek ve top yüklü trenler gece yürütülerek bunların nazardan saklanılmasına ihtimam edilecektir. Muktazi vagonlar İzmit hat komiserliğine bildirilmelidir.

7. İzmit bahriye kumandanlığı vesait-i bahriyeyi harekete amade bulundurmakla beraber torpil hattını asgarî tesis için hazırlığı ikmal ve orduya işar edecektir.

8. Kıtaat, yeni mıntıkalarındaki yolları ve bozuk köprüleri ıslâh ve tamir edeceklerdir. 3 ncü Kolordu İzmit-Karayakuplu-Balçık yolunu tamire germiyet vermekle beraber ağır topçu alayının Tavşancıl'dan Balçık'a gitmesi için yolları tanzim ettirecektir.

9. 9 numaralı ordu emrinde tebliğ edilen kesfiyat ve istıtlâata ehimmiyetle devam olunacaktır.

10. Üçüncü Kolordunun iki fırkasıyla ağır topçu alayı ve kolordu kıtaat-ı merbutesi, şimendifer ve bahren sevkedilecek mevad ile, diğer bir fırkası da İzmit'den Oruçlar'a sevkedilecek mevad ile; süvari fırkası bahren Şile'ye gönderilecek mevad ve İzmit'den Teke anbarına sevkedilecek erzak ile iaşe edilecektir. Müstakil fırkalar ve Dördüncü Kolordunun mevadı, iaşesi şimendiferle nakil edilecektir. İzmit'den ileriye gönderilecek ekmeklerin dakik olarak sevkini menzil mıntıka müfettişliği hemen buna nazaran tertibatını ittihaz edecektir.

11. Ordu karargâhı İzmit'dedir.

12. 10 numaralı Ordu Emri 3 ncü Kor., 4 ncü Kor, 18 nci ve 23 ncü Fırka ve Üçüncü Süvari Fırkaları K. ve Mebzil Mıntıka Müfettişliğine tebliğ ve berayı malûmat Garp Cephesi K. Arz edilmiş ce Ağır topçu Alayı, İzmit Bahriye K. hülâsaten yazılmıştır.

1 nci Ordu Kumandanı
NURETTİN

Dolap No. 31
Göz No. 2
Dosya No. 151
Klasör No. 1773

Vesika No.1510

[illegible]
[illegible] / ١٤ / ٢٠
[illegible]

غرب جبهه ـ حصه

٢٠ / ١٢ / ٢٨ ده حركات ٦٠٠٠ لوزومور

اردو اری : لوزوم ١٠ .

١ ـ لوزان قونفرانسنده متفقه دولتلرینه حکومتنی نقطهٔ نظاری آلمسنده تقریباً مطالبهٔ اولمدیغی و مذاکراتك هرآن انقطاعه احتمالی موجود اولدیغی خارجه وکالتنك استمالینه عطفاً ارکان حربیهٔ عمومیه ریاستی و غرب جبهه قومانده لغنده بیلدرلمشدر. بو حقه آمال مقدسهٔ دینیه و ملیه و وطنیه نك و مقاصد مشروعه نك استحصالی ایچون اردو هرآنه حرکته حاضر بولونمق جقدر.

٢ ـ بو آلمانه معلومات نظراً : استانبول منطقه سنده و بوغازك طرفینده متفقه قوتی مقدارنه روجا ایدر. آنکلیزلر ٦ طابور پیاده ٢ بحریه سلح اندازه طابورلری ٢ ده بوچ بولری ٥٥٥ جزایرلری آلتیشر طوپ ایکی اولوی بطاریسی ریسوایر آلای، فرانسه بر طیاره فیلوسی ١٦ پارچه مختلف سفائنه حربیه ،

ایتالیانلر :ـ ٧ طابور پیاده ٢ بلوك سواری ٢ طوپچی طابوری بر انتظام طوپلری ١٤ طیاره بر تانه مفرزه سی ٦ تانه ١٢ ندهلی اوتوموبیل ٦ پارچه سفائنه حربیه ؛ اینالیانلر :ـ ٢ طابور پیاده ٢ پارچه سفائنه حربیه

٣ ـ اردومزك ایلك هدفی ٩ لوزوسواری و امرنده بیلدیریلدیکی وجهه استانبول بوغازینی دشمنه قطعاً و سفائنه نظاً بوغازی سد ایتمکدر.

آیاقلاردو قطعاتی عینه مقصدله جناحلرده بوغازی منطقه سنه تفصیل بیلدیرلمشدر. استانبول و بوغازك دوتولمسی آلمندر تعلیماته دائره سنده حرکتایه جقدر.

٤ ـ اردو حاضرلغنك تزیدی ایچون وضع المیشدرده روجاتی تبدلاته بلیلا جقدر.

آ ـ قه ٢ فرقه سنده بریسی خط خاصه گرلیسنده دکزلی منطقه سنه سینا مشدر بو تزیدك تکمیل و طاقمی پارچه ایله لوتوله جیه جقلری آلمسنده کی دره ایله جبالار غلبه غربیه آلاجقدر.

ب ـ ١٨ نجی فرقه بر آلاییله ازمیت و غربه و متباقی قوتیله پارچه حاضر اولمه اوزره ٦١ نجی فرقه نك تجدید ایده جکی دریجه منطقه سنه نقل ایده جکدر.

ج ـ ٢٢ نجی فرقه ٤١ نجی فرقه نك تجدید ایده جکی بلوك درینده منطقه سنه گه جکدر.

د ـ دردنجی فرقه اردو تشکیلاتی اوله رنجی فرقه سی و صنیت حاضره سنی محافظه ایده جك

و قول اردو لری قطعاتنده جابجا ایله مکرر آرا سنده کی منطقه‌یه نقل ایده جکدر. اطلایانلر منطقه سنده. درد نجی قول اردو قطعاتنده منزلك حدوده قاپوجه کوی - سردلوان دامدی - سمنلی خطیدر. بو خط منزل عائددر. قول اردو ایله ٢٢ نجی فرق آرا سنده کی حدود: کوردلر دره‌سی - هستجی خطیدر.

ه - ازمیت غربنده بولونان آغ طپه‌جی آلای حکومت غربنده کی طاوشانجیلر نقل ایده‌جك و بولنان سیدیلان اعاشه نقطه نظرندن اوجنجی قول اردویه مربوط بولونه‌جقدر.

و - سواری فوجی وضعیتنده تبدیل اولنه‌جقدر.

ز - اردو ارینه کیدن طیاره بلوکی آجیلندن ازمیت ایله - بولیوك درینده آرا سنده انتخاب اولونه‌جق برمحل حاضرلانه‌جقدر.

ح - یك قناعت محلرینا تخلیه سندن اول قطعاتك کلوب ازدحام وقوعنه محل قالماسی ایچون قول اردولر و مستقل فرقلر تکدیکیله ارتباطده بولونه‌رق جرتلدیغی بوطاکوره تنظیم ایده‌جك و لویدیسه ترتیباتی اردویه بیلدیریله‌جکدر.

٦ - بوحرکاتك نظر دقتی جلب ایتمیه‌جك صورتده اجراسی و بالخاصه ازمیتا غربنده کی منطقه‌ده کیجه یاپیلمسی لازمدر. حیواناتك حیاتی ایچون طویلر جخانه‌لر استانبول یولنه ترکندن ماعدا ترکندن استفاده ایدیلرك نقل و فقط طویلر اورتولرك و طوپ بوکمك ترکندن کیجه بورو تیدرك بونلرك نظرندن صاقلانمسی اهتمام ایدیله‌جکدر. مقتضی و اعزالر ازمیت خط قوماندانلغنه تلغراف ایله‌جکدر.

٧ - ازمیت بجریه قوماندانلغی وسائط بجریه‌یی مرکز آماده بولوندیرمقه برابر طوپچی خطی اصغری تأسیس ایچون حاضرلنمك و اردویه اشعار ایده‌جکدر.

٨ - قطعاتك یك منقطه‌لرنده کی بولاری و بوزوقه کوپریلری اصلاح و تعمیر ایده‌جکدر. وه ٢ ازمیت - قره‌بغوبلی - باطیقه یولی تعمیره کرمیت ویرمکه برابر آغ طپه‌جی آلایك طاوشانجیلرنه باطیقه کیتمسی ایچون بولاری تنظیم ایندیره‌جکدر.

٩ - ٩ نجی اردو امرنده تبلیغ ایدیلان کشفیاته و استطلاعاته اهتمام اولونه‌جقدر.

١٠ - اوچنجی قول اردوسی ٢ فرقه سیله آغر طوپچی آلایی و قول اردو قطعه‌لری
مربوطه‌سی، شمندوفر و بحرا سوقه ایدیله‌جك مواد ایله دیگر بر فرقه‌ی ده
ازمیتده اوچ جاده سوقه ایدیله‌جك مواد ایله سوارلر فرقه‌سی بحرا سیله
گوندریله‌جك مواد و ازمیتده تك آیناربنه سوقه ایدیله‌جك ارزاق ایله اعاشه
ایدیله‌جکدر. مستقل فرقه‌لر و دردنجی قول اردوسنك مواد اعاشه‌سی شمندوفرله
نقل ایدیله‌جکدر. ازمیتده ایدیله گوندریله‌جك المتعلقه‌لر رفیعه اولاردر سونجی
منزل منلغ مفتشلگی همانه بولنا نظاً ترتیباتی اتخاذ ایده‌جکدر.

١١ - اردو قارارگاهی ازمیتده‌در.

١٢ - ١٠ نومرولو اردو امری ٢ . ٤ ١٨ نجی و ٢٤ نجی فرقه و اوچنجی
سوارلر فرقه‌لری . ٤ و منزل منلغ مفتشلگی تبلیغ و برای معلومات
و بحریه . ٤ عرض ایدلمسه و آغر طوپچی آلایی، ازمیت بحریه . ٤
خلاصه یازلمشدر.

بر نجی اردو . ق

لوزالدین

آمدم ٢١ شباط ٩٤٠

٢١/٢/٣٩

زمنان حرفا از دو نکردم